

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 4-ГО ЛИПНЯ 1912. ЧИСЛО 27. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JULY 4, 1912. No. 27.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подаєсь до загального відома всім відділам і їх членам, принадлежачим до „Руського Народного Союза", що

XII-та ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ „РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

відбуде ся

в місті Wilkes Barre, Pa., почавши від дня 9-го вересня 1912 року.

Згідно зі статутами Р. Н. Союза, кождий відділ Р. Н. Союза, котрий сповнив всі приписи і постанови, приписані статутами тої Орґанізації, має право вибору делеґата на Конвенцію. — Вибір делеґатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 9-го серпня (August) с. р. всі делеґати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза.

Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Орґанізації що найменше шість місяців до речинця вибору делеґатів, не має права до вибору делеґата. — Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не сповнив всіх своїх обовязків супроти Орґанізації і її статутів, як: неплаченє точного і повного розмету, (§ 147 новий статут), приниманє членів до відділу а до Р. Н. Союза ні, або на оборот, (§ 270 новий статут), невиконуванє припорученъ Головного Виділу Р. Н. Союза (§ 271, буква б, новий статут), не має права вибору делеґата, згідно зі статутами Орґанізації (§ 9 новий статут).

Ніякий відділ не може вибрати за делеґата такого члена, котрий є рівночасно чи то головним чи місцевим урядником иншої подібної орґанізації.

Відділи, котрі мають право до більше як одного голосу, застосують ся до § у 18-го новий статут, як також до § у 17-го новий статут.

Делеґатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий є що найменше 6 місяців членом того відділу і Р. Н. Союза та вміє читати і писати. — Відділи, котрі не хотять висилати делеґатів, а хотіли би, щоби їх відділ був заступлений, мають застосувати ся до §-у 15-го новий статут.

Місце конвенційної галї, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнійше.

McAdoo, Pa., June 20. 1912.

Д. КАПІТУЛА, гол. предс., **А. ШАРШОНЬ**, гол. касієр. **С. ЯДЛОВСЬКИЙ**, гол. секр. фінанс., **Т. ЛАБОВСЬКИЙ**, гол. секр. рек.

ВІД ГОЛОВНОГО УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА.

З нагоди наближаючої ся XII-ої головної Конвенції Р. Н. Союза отсим подає ся до відома усім членам Р. Н. Союза, як слїдує: орґан тоїж орґанізації, „Свобода", буде приймати від кождого члена і оголошувати друком усякі передконвенційні проєкти і уваги, але тільки маючи на увазї добро і розвій орґанізації; проєкти, які вносили поміж членів роздор і колотнечу або служили якимсь партійним цїлям або мали політичну закраску, безусловно не буде містити ся.

МекАду, Па. 20. червня 1912.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

Розмет Р. Н. Союза за місяць липень 1912 р.

Розхід за місяць липень єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

102.	Ковальський Петро	1000.00
97.	Рєвак Климентій	900.00
37.	Данчишак Михайло	1000.00
4.	Бережняк Михайло	600.00
293.	Васько Марія	1000.00
70.	Павелчак Лукач	1000.00
106.	Гринків Антін	1000.00
16.	Черґет Мартин	1000.00
23.	Шінянський Ґустав	900.00
288.	Крокош Настя ж. Томаша	200.00
12.	Скрипак Йоанна ж. Мих.	400.00
5.	Велиґдан Анна ж. Івана	400.00
6.	Бенца Василь	200.00
15.	Мигаль Теодор	100.00
16.	Томчак Іван	200.00
43.	Мута Григорій	100.00
46.	Рапавий Дмитро	100.00
61.	Крамар Іван	100.00
65.	Матлаґа Стефан	100.00
99.	Предзімірський Петро	100.00

Разом виплачено запомог	$10.400.00
Платня гол. урядників за місяць липень . . .	270.00
Адміністр. Союза за місяць липень	205.56
Весь розхід виносить	$10.875.56

Розмет платить 12.329 членів на цїле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1910 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Фонд Еміґраційний по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Д. Капітула, предсїдатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

ДОПИСИ.

З Ansonia, Conn.

Коли я забираю голос і місце в нашій часописи, то тому, бо уважаю за відповідне відповісти на всї ті дописи і клевети, які переповняють майже цілу кацапську чорносотенну пресу, і котрі нїби інформують сьвіт про наше національне житє в Ансонії і в доокопичних містах стейту Конектікут.

Щоби не оминутись з правдою тут на сім місци заявляю, що буду писати лиш правду, а головно постараю ся виянити то, хто і чому так реклямує кацапську банду в нашій околици. Після дописий в кацапській пресі дехто готов би подумати що тут живуть тілько самі зрадники кацапи. Бо кацапи через те, що затроюють наше національне житє і гамують наш розвій заслугують лиш на таку назву.

Як нам майже всїм відомо, Ансонію і всї доокопичні плейзи замешкують переважно Русини Лемки з горлицького повіта, з котрого і я походжу. Отже стикаю ся тут завсїгди лиш з елементом лемківським, і знаю тому всї відносини. Наші Лемки попереходили по части на шизму; але можу сьміло сказати, що то була найтемнїйша верства народу, котра навіть рускої азбуки не знає; і вона дала ся легко звести з національної дороги та завести до російського багна. Ся темна товпа оставала до недавна під проводом всяких Вархоликів і ком.

Які вони всї освічені, видно хоть би з того, що навіть, після незбитих фактів найученїйші проводирі тутейших кацапів аж тут покінчили перший буквар, котрий учив їх якийсь чоловік з Новиці, пов. Горлиці.

Отже уважайте люди! Ціла кацапська ком., вибрана чи узнана за проводирів, нараз задумала своїм темним розумом перевисшити Московську літературу і культуру. Та стало ся так що всїх тих кацапських проводирів вишмарили з російського багна. Котюзї по заслузї, або як поляк говорить: так пан плаці. А бідний, затуманений нарід? Він лишив ся по части ще в тім багні національної смерти.

Мають тут Лемки читальню ім. Качковського; розуміє ся, бо иншого імени вони не знають і не мають. Не хочу тут ображати читальню анї її членів, бо вони менї нїчого не винні; варта тілько згадати про одного діяча сеї читальнї, ґаспадіна В., котрого глупість дійшла вже так високо, що він вже каже писати своїм членам по три „с-с-с"; як він каже, через се хоче їх зробити ще твердшими „русскими" від самих Москалїв. Які науки сїє ся читальня Качковського, про се писати не вартає; шкода забирати тут місця.

Ще одного такого проводиря має наша Русь лемківська іменно ґаспадіна К., котрий мешкає в Сеймор. Про уровень його культури сьвідчить, що він в статутах для свого братства виразно зазначив, що нїякого Бойка і Росияна не вільно приняти до братства бо се суть инші народности! Питане чому кацапська преса неоповістила про се нове відкрите свого ученого, що окрім російського, українського і білоруского народа є ще Бойки і „русскії". Дорогі Братя і Сестри, Лемки! Не дайте ся баламутити таким зрадникам, та тямте засадно на золоті слова нашого поета, який сказав; „Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько а лиш камінь має".

Українець з під Горлиць

З Auburn, N. Y.

Шевченкове сьвято.

До недавна думав я, що Auburn, N. Y. се мала, незнана місцевість, у якій нема нїякого просьвітно-культурного житя. Аж ту недавно читаю в „Свободі", що там має відбути ся вечерок в честь Тараса Шевченка! Іду на сей вечерок. Входжу до галї; очам моїм представляєсь прекрасний вид: всьо прикрашене хоругвами руськими і американськими; особливо є страда осьвітлена ріжнобарвними лямпіонами і сьвяточно прибрана стяжками, цьвітами й вінцями. В найкрасше прибранім, осереднім місци видніє портрет незабутнього Тараса. До галї входять Братства; всї прибрані в мундурах, з відзнаками. На даний знак починає орхестра грати, а до галї вмашеровує відділ „Січи" в прекрасних козацьких строях. І Братства і „Січ" ставляють свої прапори на естраді по обох боках портрета Шевченка; здавалось, що задумане лице батька-кобзаря повеселїйшало, що і ту, на чужинї, зійшлись його дїти, щоби помянути його незлим тихим словом...

Починаєсь вокально-деклямацїйний вечерок. Орхестра грає гимн: „Ще не вмерла Україна". Слїдує вступне слово, сказане сьвящеником з Syracuse, N. Y. о. Олексою Пристайом.

Зі вступного слова, виголошеного з чувством і в спосіб незвичайно приступний, довідались присутні про житє і заслуги Тараса Шевченка та про ціль і значінє таких вечерниць для нашого народу взагалї, а особливо ту, в тій забаламученій Америцї, де переверті підростають та помагають Москалеви господарювати і з Матери полатану сорочку здіймати... Відтак слїдували продукції мішаного хору, деклямації і гра орхестри.

Хор під управою п. Василя Копчи відсьпівав: „Ой у поли три кернинченьки", „Чом, чом, чом" (дует сопран і альт), „Ой вербо, вербо", „Зелена рута", „Понад тими горонька-ми", „Через річку". Між сьпіваками, мож було запримітити добрі голоси; особливо виріжнилась красним сопрановим голосом молоденька Юлія Дичко, котра мило і сьміло відсьпівала два (труднїйші для неї) соля: „Пьвітка дрібная" і „В гаю зеленім". Хор досить мило і чисто сьпівав і був би о много лїпше пописав ся, єсли би не то, що майже всї піснї віддано в однім темпі (Allegro), в однім такті $\frac{2}{4}$ і при однім знаку динамічнім (forte).

Трафно дібрані деклямації майже всї випали дуже красно (особливо деклямація М. Полянського). Деклямували слїдуючі: Ом. Саварич („Суботів"), Ст. Тарбай („Розрита могила"), Ю. Дичко („Підлисє"), М. Хованец („Чом річенько"), М. Намісник („Над Бугом"), М. Полянський („Гамалія"), Ю. Кащак („Вечер"), А. Шевчик („Рідна мова"), М. Мигалин („Хустина"), і М. Зазуля („Завіщане").

Красно відограла англійська орхестра кілька кусників (гарм. Д. Січинський) як: „Ще не вмерла Україна", „Засвистали козаченьки", „Ой у лузї", „Над Прутом" і кілька англійських урвиків.

Прекрасне і глубоко патріотичне закінчене виголосив місцевий парох о. Филимон Тарнавський і вказав між иншим на се, що днесь сповняєсь всюди бажанє і ідея Тараса Шевченка, бо днесь не одиниці а цїлий трийцять міліоновий русько-український народ не лише не забуває помянути батька-Тараса незлим тихим словом, але пробудження з просоння віщими словами свого пророка-ґенія, осьвідомлюєсь і гордо поступає вперед — не числить „на поміч" і „ласку" Москалїв і Ляхів, бо се рабство і підлота; днесь народ один клич живить в своїм серцї і ясно розумів, що днесь вже: не пора Москалеви й Ляхови служити!... На се засьпівав хор (в заскорім темпі) гимн: „Не пора"...

Ось так відбули Русини в Auburn, N. Y. се народне сьвято. Досить простора галя була зовсїм виповнена. Много було гостий инших народностий і з сусїдних місцевостий. Прибули сьвященики з Syracuse, N. Y., Troy, N. Y., Watervliet, N. Y. Всї виходили з вечерниць з як найкрасшим вражінєм і вдоволенєм. В тім, що всьо так успішно вдалось і що у всїм був незвичайний порядок, то вже заслуга тих, що для сеї цїли трудились і працювали. При сїй нагоді сповнено ще одно користне і патріотичне дїло, іменно зібрано кільканайцять долярів на „Рідну Школу". Почин до сего дав, заохотив і зібрав о. Олекса Пристай.

Гість.

З Seymour, Conn.

Моя допись, котра буля поміщена в 23. ч. „Свободи", наробила між нашими „русскими" такого шуму та гуку, що вони як ті шершенї, коли втрапиш в середину їх гнїзда, гейби на команду загули, та стали лїтати на всї сторони, шукаючи якогось способу, щоби і на дальше своє брудне гнїздо сяко тако ліпити, та показати, що вони ще живуть.

Такий один шершень залетїв аж до Олифанту, Па., та давай махати начеб хотів великої тучі наробити; однак з того всього анї вітрець не повіяв і шершень ослаб той обезсилений упав на землю.

Бо як відомо Шан. Читачам „Свободи" в 23-ім числї сеї часописи була допись, а властиво лиш відповідь на всї ті дописи, котрі час від часу появлялись в „Правдї". І знов на моє здивованє, знайшов я в „Правдї" нову допись підписану: „Петр. Ив. Сок-гол", у якій автор берєсь „розтолкувати" такі справи, котрих нїяк не може второпати, бо сам їх не знає, позаяк ледви три роки буде як приїхав. А хоче „розтолкувати" се, що стало ся тому яких 10—15 літ в нашій місцевости, то значить ще тогди, як він бігав по горах за ко... та з другими, подібними йому в піску бавив ся.

Також пише, що „коли приїхав, то застав братство" але не пише того, що вступив до нього допера тодї, як почув, що в касї того братства знаходить ся поверх 1500 дол. Однак переконавши ся, що не вдасть ся тут нїяка штучка, побув в нїм яких 5—6 місяців, той як скоро вступив, так скоро і виступив.

З тої то причини, коли лиш появить ся якась допись з нашого плейзу в „Правдї", то завсїгди найде ся у нїй одно і те саме: о братстві і про братстві; видно що ще автори апетиту не стратили, тай думають, що може все таки колись дістануть касу в свої руки. Однак як далеко з землї до сонця, так далеко їм до того.

Щоби всякі слїди за собою затерти згаданий „Сок-гол" пише, що в їх братстві члена під іменем Т. Б. нема. Раджу вам, господине „Сок-гол", піти до доктора та купити собі лїпші окуляри, бо через ті які маєте видко добре не довиджуєте, що ви не можете знайти Т. Б. Можливо що ви скажете, що то неправда і знов зробите з білого чорне, та я вам повім, що від самого заложення вашого братства був у нїм член Т. Б. А. що з ним стало ся і як ви поступили, то не потребую згадувати, бо самі добре знаєте.

Наприкінци заявляю, що тілько на правдиві дописи відповідати буду бо не такі, котрі походять від господина „Сок-гол", уважаю низше моєї чести відповідати.

Той сам мазепинець.

З New Haven, Conn.

В 22-ім „Свободи", жалує ся О. Мацік на С. Натуркача, що той не подав дописи за відбувше ся представленє так, як її п. В. Каськів написав, лиш що він тілько вихвалив себе самого. Шановним читачам, коли попала в руки згадана допись, певно аж сьмішно стало; а хочби і тепер кождий скаже: що там за люди, які зліпили одно представленє, а вже аж четвертий раз пишуть про него. Товариш Мандрик, тимчасом добру брехню пустив в дописи. П. Олекса Мацік, мав ту допись в руках і видів підпис автора; чому отже не прочитав її? За-представленє допись написав п. Никола Навроцкий, і не вичисляв у нїй жадних аматорів, бо тї йому були не знані. А п. В. Каськів не писав дописи і немав жадних промов крім сьпіву і пояснення представлення. Олексу Мацїка нїхто не вибирав за режисера, бо він не вміє того. Він підчас представлення був за суфлєра. Яби радив О. Мацікова, що як має другого просити, аби такі брехні писав до ґазети в його імени, то лїпше нехай за той час вчить ся добре читати. В дописи у 22-ім числї подано, що з початку товариство розвивало ся гарно, але не було сказано чия се заслуга і чому воно тепер зачинає розпадати ся. Я скажу чому. Суть такі члени, котрі значки про Русько-Народний Союз, доражували, аби і наше товариство належало до Союза і тим члени могли забезпечити ся на більшу суму на случай нещастя. Я будучи ще урядником, коповим отворив мітінґ в тій справі, взяв в руки Союзовий статут і зачав говорити про него. А мої товориші, як О. Мандрик і Василь Левчук, як зірвуть ся з місця, та аж позапінювали ся так зачали кричати: ми не хочемо сего кошового, бо він хоче нас попам запродати і собі на бізнес. Такими словами збунтували Товариство, а тепер один пише а другого підписує, що то не я, а „хтось" винен.

Семен Натуркач.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

Іван Буґера зібрав від: І. Ґіпсовского 50 ц., Д. Воловини 50 ц., А. Кирчаківної 50 ц., П. Лозїпьской 25 ц., Е. Фараонівної 25 ц., Ю. Масирівної 25 ц., Т. Гоцко 25 ц., Т. Буґель 25ц., Р. Буґель 25 ц., Т. Тишко 25 ц., А. Курник 25 ц., А. Костка 25 ц., А. Опалак 25 ц., Т. Засєнько 25 ц., К. Клосовской 25 ц., П. Ташлюка 25 ц., П. Яреми 25 ц., В. Юрійчука 25 ц., П. Луцкія 25 ц., Т. Яреми 25 ц., Т. Биндаса 25 ц., О. Оґризко 25 ц., А. Лабика 25 ц., Д. Биндаса 25 ц., Т. Шевчика 15 ц., Т. Боранича 15 ц., П. Шереметы 10 ц., П. Федака 10 ц., Т. Феша 10 ц, А. Дичка 10 ц., Т. Вирчия 10 ц., Т. Джирова 10 ц., І Буґера 35 ц. — Разом . 8.00

Дмитро Воловина передав через Й. Заплагиньского зібрані від: Анастазія Собків 25 ц., Л. Михайлишин 25 ц. М. Войткова 50 ц., А. Яцентій 25 ц., Й. Попадень 25 ц., Анни Ґула 10 ц., А. Федьків 10 ц.. В. Ромонюк 10 ц., В. Романюк, 15 ц., В. Федьків 10 ц., Я. Коротат 15 ц., Г. Трач 15 ц., Ф. Гайда 15 ц., І. Голуб 10 ц., Й. Ґайда 10 ц., А. Тазур 15 ц., Г. Куйбіда 15 ц., — Разом 3.00

Разом . . . $11.00

В числї 26. „Свободи" було оголошено $683.99

Всего $694.99

ЗА ВИДІЛ:

Ілія Романишин, предс.,
Д. Підгірний, кас.,
В. Білинський, фін. секр.

Олекса Стороженко. 3)

Марко проклятий.

(Дальше).

— Звідси? — спитав Кобза дивуючись: — яка-ж мара показувала тобі ті слободи і Лубні?

— Невсипуща злая моя доля!... Годі теревені гнуть, час рушати, ходім, ходім!...

Марко почав ховать у торбу одрубані голови, а Кобза пішов до свого коня.

Через яку часинку Марко, закинувши на плечі свою торбу, рушив, а поруч його йшов Кобза, ведучи у поводі свого коня. Широко ступав Марко, здавалось і ваги ніякої не було у його на плечах, тільки видко було, як жили напружались на шиї і руках, а ноги грузли в землю аж по самісінькі кісточки.

III.

Розкажи-ж мині, Марку, що ти за чоловік на сьвіті, — спитав Кобза, — що тяжкими своїми гріхами так опаскудив свою душу, що тебе, як сам кажеш, не прийма ні земля, ні саме пекло?

— Добре, — одказав Марко, трохи замислившись, — розкажу; ти мині якось подобав ся; може згодить ся тобі те, що од мене почуєш, може й ти мині згодиш ся, або я тобі, так от слухай. Батько мій був один з найпервійших сїчовиків, що осадились кошем на Чортомлицу. Заповадив їх туди польський король, Степан Баторий, надавши їм лицарську реґулу, щоб вони боронили сьвяту віру і хрещений люд од дряпіжних Татар і Нагайців. Не дуже подобались Татарві і Нагайцям такі сусіди, як наші Запорожці; побачили вони, що самі не справлять ся од і підняли проти Січи отту бісову Кабарду. Так чого вже вони не робили, а нічогісінько не вдіяли: вибивали Запорожців сотнями, а в Січ надходило тисячами. Однак дуже таки надозолила Кабарда січовикам; от вони, завдавши чосу Татарві, одправили чималий загін і проти Черкесів, щоб і їм утерти носа. В тім загоні ватажком був мій батько. Перебравшись через річки Дон і Кубань, наші сіромн спалили не один авул*), не одну тисячу спалили на один авул, не одну тисячу і народу викоренили. Раз, як так порядкували Запорожці в одному авулі, батько мій захопив дівчинку по десятому року і як повертали ся у Січ, то й її узяв з собою. Вернувшись на Запороже, оддав він ту дівчинку на руки одній бабусї, що жила в Старих Кодаках; у те уремя була вже там чимала оселя. Так то з сієї дівчинки виросла дуже гарна дівчина, такої подоби і не бачили у нас, на Вкраїні. Така кажу, що як побачив її мій батько через кілька років, то аж ахнув і так закохав ся, що і лицарство своє покинув і одружив ся з нею; се-ж моя й мати. Отто, бач, оженившись, батько мій пішов до Чигирина, бо з відтіль був родом. Там у нього була батьківська хата з левадою і деяке хозяйстечко і він з лицаря зробив ся пахарем**). Тільки не надовго;і року не прожили вони там собі любенько, як Татарва і Нагайці з'єднавшись з Черкесом, знов набігли на Січ і вибили з коша Запорожців. Таке було... Прочувши про се, король Баторий одним своїм словом підняв усю Вкраїну: і старе, і мале, все поспахалось на війну, пішов і мій батько. Моя мати дуже його кохала, душі в собі не чула: що вже батько не робив, як її не улещав, а не схотїла зостать ся одна і разом з ним поїхала бить ся з Татарами. Он яка була...

По військовій реґулі, як і досі, заборонено жінкам проживать у коши, а підчас війни вештать ся за військом; так мати і перерядилась козаком, бо з себе вона була чималого зросту: браво їздила верхи, не першина й бить ся, бо не раз ще в Старих Кодаках з селянами одбивалась од Татарви. Так отто, кажу, глянувши на її хист і герець, ніхто й не подумав, що вона молодиця. Особливо, як уже попужнули драпіжників, вона поруч з батьком на диво била ся з ворогами. Довгенько таки й повозили ся з ними, аж поки не протурили татарську орду за Перекіп. Помплував Господь на війні мого батька й матір, тільки одним покарав: війна ще не скінчилась, як моя мати стала вагітна. Що тут на сьвіті було робити батькови? Між товариством шила в торбі не сховаєш, а як старшина довідаєть ся, що з ним була жінка, то, по військовій реґулі, за се повинен він смертної кари. Подумав, погадав, отто мій батько, тай перевіз у ночі матїр на довгий остров на Днїпрі, вкритий одвічним лїсом. Зіставив він їй хлунок з харчами, рушницю, пістолї, щоб було чим оборонить ся од звіряки, та покинувши її на волю божу, знов повернув ся до товариства. Поки ще возились з Татарвою побіля того острова, батько частенько навідував ся до матери, а як вже попужнули дряпіжників до Перекопу, то довго не вертав ся; без нього вже мати і на сьвіт мене породила. От де і як я на сьвіт народив ся!... Через місяць після родин, без хлїба і нудьги, мати занедужала і в неї не стало покорму. З острова вийти не можна було, ще вештались та крутились по степах Татари і Нагайці, що поховались од Запорожців по плавнях і в драговині; та крім сього, кругом сама пустиня, нема людий, тільки хижий звір. Що тут було чинити бідолашній матері? Голодна дитина кричить і бєть ся біля грудий; здавалось їй і душу свою-б оддала, коли-б тією душею нагодувала сина. Минув день, другий, і я так отощав*) що ледви дихаю (се мині сама ненька розказувала). От, мати і згадала, що як була ще в Кабарді, то чула, що таке-ж саме лихо приключилось з одною матірю, як ховалась вона по лїсах з маленькою дитинкою; так вона драла по гнїздах пуцьверинків, проколювала груди і давала дитині ссати кров. — На тім-же товстім дереві, під котрим сиділа моя мати, неслись гайворони; от вона лазила на се дерево, драла гайвороненят, розрізувала їх і годувала мене кровю од живої тварі; я ссав з великою хітю і заспокоїв ся.

Незабаром після сього вернув ся з війни мій батько, мати з радощів одужала, однак покорму знов не виявилось і мене мусїли годувати кровю, аж поки не вигодували... Так отто бачиш, козаче, яка моя доля: почала мене мати на війні, де кров чоловіча річками текла, породила на сьвіт, як звіряку в пустині, і вигодувала, як вовченя, кровю од живої тварі. Так не дивуй ся, що я не вдав ся у других людий і що доля моя чортова, а не чоловіча... З четвертого року, як став себе памятати, я був дуже ласий і жадний до крови; отсе було, як побачу, що ріжуть на потраву птицю, або й порося, то аж дрижу, так мене кортіло напить ся тієї крови. А як пішов мені шестий рік, то богацько сліз витончив я з очий бідної моєї неньки: я був непокірна, злюща дитина. Тільки було настане весна, то зараз і чкурну в ліс, та там і живу, мов хижий звір; деру по гнїздах пуцьверинків і пю з них кров; а як виведеть ся вже птиця, то я, неначе той вовк, таскав ягнят і живцем їх їв. На зиму тільки, як уже приморозить, вертав ся я в батьківську хату. Було побачить мене мати і обіллєть ся гіркими сльозами: батько погрима, деколи скубне за чуба, стусане, а мені й байдуже. За цїлісіньку зиму слова од мене було не почуєшь, в очи нікому не гляну і ховаюсь од людий, неначе вовченя яке. Мені минув отто вже чотирнайцятий рік, як мати народила дочку, отсю саму сестру, що голову її ношу в торбі... Чим дальш підростав, тим гірш ставав я хижим, непокірним. Раз завів ся я з батьком і вбив бо його до смерти, коли-б чужі люди не оборонили його; бо вже й тоді таку силу мав, що і троє дужих чоловіків не справились бо зо мною. Після сього батько прогнав мене від себе: так лїто і осінь блукав я по лїсам, а зимою жив по людях, у наймитах. Не було у мене ні товариша, ні побратима, і ні до кого не належало у мене серце, ніхто й мене не любив; всі мене жахались як чорта. Мині минув двайцять і перший рік, як я закохав ся в одну гарну дівчину в нашім таки селї люто, скажено закохав ся, і вона мене дуже покохала... Закохавшись, я став смирний і покірний, як те ягнятко; щоб було вона мені не звеліла, я все робив; заборонила їсти сире мясо — я перестав; казала ходить до церкви — я ходив і од щирого серця молив ся. Їй бач, як добрій души, хотілось, щоб я жив в рідній хаті і був слухняним, покірним сином, — я пішов до батька, покаяв ся перед ним і батько приняв мене, як рідного сина, а мати плакала не можучи нарадуватись... Так отто пройшов рік, другий, і я тоді був щасливий: кохав і мене кохали... Потім я став сватать мою дівчину. однак ні її батько, ні мій, не згодились і одказали мині, як і тобі, козаче, а раяли, щоб я поїхав на три роки у Січ. Нічого було робить, треба було їхать, бо того бажала і моя голубка сужена, щоб придбав собі козацької слави. — „Як тобі, — казала вона, — і не придбать тієї слави, ти один розжененш усю орду!" Я мав не чоловічу силу: кулаком, як довбнею, вбивав вола, здержував у млині шестірню; а раз стрів ся я в лїсї з медведем і задавив його власними руками. Люто я бив ся з ордою; давно то минуло, а й досї ще згадують Марка і поки сьвіт сонця не забудуть!... Через три роки я повернув ся з Січи до дому, та не на радість, а на превелике лихо. Моя сужена, як я вже тобі нагадував, полаялась з моєю матірю, і одружилась з другим. Що тоді зо мною робилось, не буду тобі й розказувать... Мене палило пекельним вогнем, мині здавалось, що я не наситив би своєї помсти, колиб висмоктав з самого серця кров моєї суженої і її чоловіка!... Однак я удавав, буцїм то мині й байдуже, а в глупу ніч, як у селї поснули, пішов до моєї суженої, задавив зрадницю і її чоловіка, а хату запалив... У ту добу була страшенна буря, так од тієї хати згоріла більша половина села. Ніхто в селї не знав, що я вернув ся з Січи, то й не подумали на мене...

Наситивши свою помсту, я знов поїхав у Січ, і може-б там до смерти зостав ся, колиб через кілька років не приїхав у кіш з нашого села козак і не дав мині звістку, що батько мій вмер, а ненька з сестрою без підмоги і живуть в нужді. Я вернув ся до дому, щоб заспокоїть неньку з сестрою, та не з моїм, бач хистом було зробить те, чого бажав... Мати з горя дуже постаріла, а сестра вирівнялась як біла тополя; нічого мині про неї й розказувать, сам бачив, яка вона була!... Ще до мого приїзду засватали її за одного вдівця, не молодого вже чоловіка. Не хотїлось було сестрі з ним одружитись, так мати приневолила подавать рушники, бо він був собі заможний хазяїн. Через місяць, як вернув ся я з Січи, я так закохав ся в сестру, що душі в собі не чув, і вона бідна не дивилась на мене, як на брата; тільки було доторкнусь до її руки, або скину на неї оком, то вона як жар почервоніє і затрепотить. Вже збирались до вінця, як я підстеріг у ночі суженого моєї сестри, задавив його і почепивши йому на шию камінюку, кинув його труп у Днїпро... Невсипуща думка і тревога в серці, що усякий має право однять од мене мою сестру — коханку, зробила мене лютим звірем; ревниці*), неначе гарячим залізом, палили моє нутро. Тільки було хто стане залицять ся, — а їх до біса було, — або сестра на кого ласкаво погляне, то вже тому не ходити по сьвіту; дойшло й до того, що всї люди в селї стали нас цуратись і обходили нашу хату. Минув рік, ми скажено кохались; здавалось, те щире кохання заглушило нашу совість, затримало й руку божу, щоб покарать грішників... Я знов став добрим сином, працював один за трьох і оборонив від нужди матїр з сестрою... Минуло ще кілька місяців і моя сестра стала вагітна... Бідна наша ненька і в голову собі не клала, щоб між нами став ся такий великий гріх. До того часу ми ховались від неї, а там, як зблизились родини, ми одпросились у матері у Київ, Богу. бач, помолить ся... Ми блукали по лїсах, по нетрях, понад Днїпром і Тясьмином, місяців зо два. Сестра в гущині тернївника породила з великими муками і поки була не при памяти, я задавив дитину і сказав сестрі, що воно породилось неживе...

— Задавив дитину?! — скрикнув Кобза, — не побояв ся і гріха, не було й жалю?!...

— Не було... похмуро одказав Марко. — У той час я ще їй завидував: колиб, думаю собі, оттак і мене маленьким, було, задавили!... Ну, а як сестра трохи одужала, то хотїла було йти у Київ, одмолювать свої і мої гріхи, так я не згодивсь, і ми повернулись до дому. Однак, як ми не таїлись од матері, а вона таки провідалась про наш гріх; мене не було дома, як вона допросила*) сестру, — і та призналась і повинилась їй. Мати билась, обливалась сльозами, не знала вже що й робить, і як буть, і повела сестру до попа. Усе йому розсказала, а панотець глянувши на її щире покаяння, звелів матери одвести її у монастир на покуту, а мене протурить у Січ. Вернув ся я до дому над вечір, як вже сьвітло засьвітили — було се як раз у суботу, — дивлюсь, сидить мати, обнявши сестру і обидві гірко плачуть. — „Чого се рюмаєте?" питаю. Почувши моє запитання, мати хутко схопилась, а сестра ще гірш стала плакать. „Хиба, — скрикнула мати, — совість тобі нїчого не каже, від чого ми так вбиваємось?... Теперички я знаю, хто збавив віку Оришці (так звали мою сужену), та її чоловіка, хто і село спалив, хто повбивав і тих, котрі залицялись до твоєї сестри! Може ти, огланчений, і дитину її задавив?... Тікай же, каже, з моїх очей, поки я тебе ще на віки вічні не прокляла; а сестри, що на віки загубив, запропастив, більш не побачиш, я її одведу у монастир і пострижу в черниці, щоб одмолювала свої тяжкії гріхи"...

Мати отто думала мене усовістить, налякать, та тільки гірше ще мене роздратувала. — „Не буде по твоєму, гримнув я, — ні ти, ні сам чортяка не одійме од мене сестри; вона моя з душею і з тілом!" — „Цураюсь тебе, — озвалась сестра, плачучи, — оддаю себе Богови, і до кінця віку буду одмолювать тяжкії наші гріхи!..." Сестрина одповідь ще більш і ще гірше мене розлютовала; я зараз побачив, що на віки стратив її кохання. Глузд мій помутив ся, усе, на що я не глядів, здавалось мині облите кровю. Мині спало на думку, ухопить сестру на оберемок і утекти з нею у ліс. Тільки що я зблизив ся до сестри, мати загородила мині дорогу. — „По трупу мойому, — заголосила вона, хапаючи мене за груди, — тільки дійдеш до твоєї ..." — „Пусти! — гримнув я, як віл на ревниці, — пусти, вона моя, або чортова, не піде ласкою. так я її заріжу!" „Ріж мене, четвертуй! закричала сестра, а я з тобою не піду, одрікаю ся од тебе на вік вічний". — Я був неначе скажений; не памятаю і теперички, як я вихопив кинджал, як піднялась рука, і як сестрина голова з трупом покотилась на доливку... „Проклинаю тебе, — заголосила мати не своїм голосом, — на сїм і на тім сьвіті, проклинаю! Проклинаю і той час, в який я на сьвіт тебе, гаспида, породила!..." Блиснув кинджал у друге і мати простяглась біля сестриного трупу... Я хотів і сам зарізать ся, однак не допустила кара Господня: закрутилась в мене голова, у грудях сперло ся дух, і я, як неживий, бебехнув ся на доливку, між трупами матерним і сестриним... Страшно дуже було глянуть, як я опамятовав ся... На доливці лежали без голов трупи матери й сестри, підплитії кровю, і сам я був ввесь облитий тією кровю. Повиносивши скорійш з хати на огород трупи без голов, викопав під бузиною в гущині яму і закопав покійників. Однак, як вже я не шукав одсїчених голов, а не знайшов: не знать куди вони із хати поділись... Нічого мині тобі й розказувать, що тоді дїялось у мене на душі і серці... Скільки разів хапав ся я за кинджал, щоб зарізать ся, та неначе яка невидима сила тримала мене за руку... О півночи була велика страхота: кругом хати загув страшенний вітер: на горищі ревіло і тріщало, неначе дах зривало з хати; кругом стін скребло, у комині гуло, вікна дзвчали, у хаті усе ходором заходило, і з доливки, неначе з води вирнув, — вийшов мій батько. В руках держав він одсічені голови неньки і сестри. Страшно було глянуть на грізний вид старого батька: чуприна моя піднялась до горы, у вухах загуділо, як з цебра облило мене холодною водою і я почув батьківську мову: „Проклинаю і я тебе, сину, з того сьвіту; не прийме тебе ні земля, ні пекло; будеш ти огланчений, як той Каїн, блукати по сьвіту до страшного суду, аж поки добрими ділами, та щирим покаянєм не спасеш своєї душі і загубленых тобою душ!... Носи ся-ж по сьвіту з тяжкою твоєю совістю і сими головами; що суботи божої будемо до тебе приходить!"... З останнїм словом кинув він мені одсічені голови й зник...

(Дальше буде).

*) авул — хата у Татарів, Черкесів, Киргізів.

**) пахар — хлібороб.

*) отощати (рос.) — охляти, помарніти.

*) ревниці — заздрість.

*) допросити — випитати.

КАЛЕНДАР.

ЛИПЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
4	Четвер	Юліяна еп.
5	Пятн.	Евзевія, Юлії
6	Субота	Агрипіни м.
7	Неділя	Рожд. І. в Хр.
8	Понед.	Февронії м.
9	Вівтор.	Давида преп.
10	Середа	Самсона

НОВИНКИ.

Українські назви улиць. Недавно катеринославська міська рада постановила за порадою проф. Д. І. Яворницького надати деяким вулицям у Катеринославі історичні назви замість тих, що не мають ніякого звязку з місцевим краєм, а часто не мають і ніякого глузду. Тепер будуть улиці: Кошова, Радна, Бунчукова, Запорозька, Гайдамацька, Хмельницького, Гетьманська, Половицька, Сіркова. На двох улицях (що перерізують Лягерну) уже прибито нові таблиці: „Гетманськая" і „Хмельницькая". Часопись „Дніпрові Хвилі" нагадує, що в Новомосковському вже кілька років існують назви головних улиць: Запорозька, Паланочна, Кошова, Гетьманська, Калнишевського, Половицька.

Основанє руської каси пожичкової в Сяноці. З днем 7-го червня с. р. повстала в Сяноці каса під назвою „Сила". Вже від многих літ заходили ся сяніцькі Русини коло її основаня, всї відчували неминучу її потребу, а однак неприязні обставини місцеві спиняли всяку роботу і відсували здійсненє її на необмежену будучність. Та дякувати щирій волї і неутомимій праці кількох людий, каса помимо всяких перепон таки війшла в житє. Чистий зиск піде на добродійні руські цїли: бурси, „Рідну Школу" і т. д.

Четвертий піп московський вже сидить пі ключем в Турції. Зве ся Александер Никатич Цимбалко; є родом з під Перемишля, був теольоґом у Львові, потім в Житомирі, а тепер вернув до Галичини. Осїв в Борині, місце осїдку судиї Госсовського та адвокатів Сьокала і Хиляка. Знати добре його справлено, бо і від староства дальше і в середині так принадного тепер терену як Красне, Бітля, Гнила, Завадка, Яблінка і т. д. Запитаний зізнає, що хорий на сухоти і длятого приїхав в гори. Виглядає однак кремезно і дуже мусїв шанувати ся, коли його прихоплено вже аж в Висоцьку на рекоґнoскованю околиць, і гроші якісь дістав вже на „курацію", але поки-що, — тайна поліцийна окриває заладочну особу російського літника в турчанськім повітї.

Панщина під урядовим покровом. У дїдича Меча в Совиці коло Кучурова малого на Буковині найми ло ся на 6 місяців десять робітників в Галичини до роботи стаєнної. Дїдич збиткував ся дуже над тими робітниками і з найменшої нагоди бив їх пястуками і патиками. Дня 12 мая побив їх також дуже сильно патиками. Покривджені удали ся пішки до Чернoвець, щоби пожалувати ся старості. Але дїдич післав за ними на своїм возі жандарма і той затримав їх і завернув до села. В канцелярії дїдича відтримав над ними суд вахмайстер жандармерії і присудив, що мають ще 14 днів робити. Жандарм контролював що днини, чи робітники працюють, а 16. мая вигнано їх з двора, прозиваючи злодіями, а дїдич не хоче їм заплатити належної їм суми 600 корон і противзаконно задержав у себе всї робітничі книжки. Не хотїв навіть дати їм гроша на дорогу, так що бідні люди навіть не мають за що вернути до дому. Оттакі порядки панщизняні панують по наших селах. Робітник супроти дїдича безборонний, жандарми грають ролю дїдичівських гайдуків.

Гадина в школї. Із Загребу в Хорватії доносять про рідкий випадок. До першої кляси народної школи в однім місцевости заповзла з городу гадина і незапримічено ніким сховала ся між лавками. Побачили її дїти аж по якімсь часї, але такі були перелякані, що не могли видати із себе ані одного оклику тревоги. Словом були як зачаровані. Тимчасом гадина бушувала в страшний спосіб серед дїтвори і аж по якімсь часї удалось учителеви її убити, коли один з укушених хлопців звернув на неї увагу. Як виказали оглядини, які перевів покликаний сейчас лїкар, гадина вкусила 17 дїтий. Мимо безпроволочної лїкарської помочи троє дїтий небавком померло серед страшних болїв. Решту удалось уратувати.

Крадіж бочок за звиш 700.000 корон. Львівське Товариство броварів зробило донесенє до поліції о масовій крадежи бочок, доконуваній цїлими роками. Товариство було змушене безнастанно докуповувати нові бочки, бо що місяця показували ся браки в запасах. Хто крав ті бочки, того ще не можна було ствердити. Товариство то каже, що многі медоситні і фабрики оцту та майже всї шинкарі і малі броварники на провінції мають бочки позначені буквами L. T. A. B. Крадеными бочками ведено торговлю на великі розміри. Товариство обчисляє свою шкоду на 700 тисяч корон.

Турецько-італійська війна пересуває ся з Тріполісу, де почала ся, щораз дальше в обсяг европ. Туреччини. Італійці обсадили доси 12 островів з турецької острівської громади Спорадів. Сї забори, котрими Італія хоче зробити напір на заключенє мира, можуть однак викликати межинародне запутанє. Осадовленє Італії в Еґейськім морі викликало недовірє Франції і Анґлії. Сї обі держави, котрі пособляють Італії, не радо бажалиб відступити Італії за багато посілостий на Середземнім морі, хотять отже в тій цїли довести до европ. конференції мирової, але доси не найшли на се згоди у иньших держав. Росія видимо намагає ся вихіснувати неміч Туреччини, щоби собі обезпечити визначне становище на Чорнім морі. Сприяє Росії внутрішний розлад в Туреччині, а особливо балканське повстанє, в котрім Росія непеременно має свою руку. Албанський рух, піддержуваний македонськими і болгарськими ватагами є для Туреччини в сій хвилі вельми небезпечний, але винна сему вона сама, бо нічого не зробила з даних Албанцям обіцянок перед кількома місяцями.

Важний винахід. По кількох роках праці, французький воздухоплавець Moreau винайшов досить важний автоматичний прилад, який буде держати аероплян підчас лету в рівновазі. Підчас проби, яку він виконував між фаховцями показало ся, що сей апарат буде мати дуже велике значінє в воздухоплавстві. Замість держати руками стер, він може робити, що захоче пр. фотоґрафувати і т. иньше чого не можна було робити до сеї пори. Сей новий автомат певно зредукує катастрофи, яких до тепер було десятками кождого дня.

Вивіз автомобілів зі Зл. Держав. Після урядової статистики Злучені Держави в протягу 12 місяців вислали за границю: зі 27 міліонів долярів автомобілів, за 3,500.000 долярів машинок до числення гроший (cash register), за 11 міліонів долярів приладів до телеграфів і телефонів, за 10 міліонів машин до шиття, за 29 міліонів долярів всїх иньших матерій крім господарських. Тільки самих машин до писаня (typewriters) висилають Злучені Держави пересічно за міліон долярів місячно. Найбільше тих товарів запотребовує Европа.

„Непросьвічені Азіяти". Одна американська компанїя спровадила Гіндусів до трачок Aberdeen, Wash. Скоро лиш Гіндуси дізнали ся що їх спроваджено ламати страйк, за скебів, вони зараз сквітували роботу. Як були там які скеби то се були таки цивілізовані білі. Американці протестують проти Гіндуської іміґрації; варта аби Американці спровадили Гіндусів більше, аби научили їх класової сьвідомости.

Зброєня Росії. Росія ухвалює сего літа 251,000.000 долярів на будову воєнних кораблів. Міліони народу голодує в Росії а вона міліони долярів сипле на воєнну фльоту.

Гарний здобуток. Під натиском зорґанізованого робітництва державні желїзниці Нової Зеляндії возять дїтий до висших шкіл 200 миль за 3 до 6 центів. Орґанізація се велике дїло.

Французи вимирають. Підчас коли майже всї народности зростають що до числа осіб, у Франції дїє ся як раз противно. І так статистика в 1911 р. виказала, що у Франції уродило ся в тім році 742.114 осіб, а а померло 776.973. Значить, убуло 34.869 осіб.

Уліпшена армата. Оден французький капітан винайшов нову армату, якою можна вистрілити 70 куль на одну мінуту і якою можна дати 400 стрілів не перестаючи, коли примiром австрійської армати по 210 стрілї пукають. Нових армат замовили собі зараз Італійці 600 штук.

Веселі монахинї. До синоду внесли скаргу на женський монастир т. зв. Покровський під Москвою. В скарзї нарікають на неморальне житє монахинь. Розпуста дійшла до того, що настоятелька приняла до монастиря молодого мужчину, якогось Васькумузиканта, кажучи, що він до сьвітського житя нездібний і повинен служити Богови. Коли деяким монахиням видало ся се незвичайним, вона сказала їм, що Васька євнух і нема чого його бояти ся. А Васї сказала перебрати ся в жіноче убранє і приказала монахиням, щоби кликали його сестра Васюта. Васька спав в ріжних келїях і в загальній спальни законниць за позволенєм настоятельки. В той спосіб перебув він в монастирі 5 літ, а вкінци втік з монастиря з монахинею Пелагією і замешкав в поблизькім селї.

Нове жерело нафти в Галичинї. З Горлиць доносять, що в ночи з пятниці на суботу (з 7-го на 8-го с. м.) повстав наглий вибух кипячки на полях міністра Длуґоша в Сенковій. Кипячка плине дальше. Се має велике значінє для оживленя майже занеханого копальняного руху в горлицьким повітї.

Матери — за синами. Онодї кинула ся у Відни під колеса трамваю 47-літна зарібниця Марія К., щоб пожити смертію. Її в час ще уратовано. За причину свого кроку подала засудженє її сина за публичне насильство на рік тюрми. — Тогож дня втопила ся теж у Відни в Дунаю Маґдалена Кек через те, що її сина увязнено за крадіж.

Кістяки з перед 300 літ. В суботу 8-го с. м. найдено при копаню підвалин під будову при ул. Зел. у Львові 10 кістяків. Лїкарська комісія заявила, що лежали вони поверх 300 літ на кладовищи.

Що коштує австрійський парлямент? В першім фінансовім законі з 1862 р. за Шмерлінґа кошти обох палат державної ради означено на 432.737 злр., себто 855.474 корон. Однак в 1888 р. тоті кошти виносили вже 1.463.612 корон а двайцять лїт пізнїйше 3.045.525 корон. Протягом пять десятих років кошти австрійського парляменту зросли в пятеро і виносили в 1911 р. суму 4.165.083 кор. Що правда в тім самім часї число послів підскочило з 203 на 560 а президія що перше складала ся з одного президента і одного віцепрезидента, числить тепер крім президента ще сїмох віцепрезидентів. Доходи президента, котрий цїлий рік без перерви побирає дієти в подвійній висоті виносять 14.000 корон, дієти сїмох віцепрезидентів, що побирають їх також цїлий рік, але в нормальній висоті, дають суму 51 тисяч корон. Дієти всїх послів разом з дієтами цїлої президії виносять 2.606.800 корон. Великі кошти йдуть на друкованє стеноґрафічних протоколів з промов та ріжних додатків. Наслїдком національної конкуренції вплива́ють петиції, інтерпеляції у всїх краєвих мовах, ориґінали йдуть до друку, а щоби були доступні для всїх послів, мусить ся виладжувати також переклади. В парляменті заведено тепер окреме бюро для перекладів, що в 1910 р. перший раз коштувало 20.000 корон. Коли дальше взяти на увагу, що на 81 засіданях „наговорено" 5000 сторін друку, а се пожирає гарну сумку, бо 300.000 корон, то річ вияснена, чому Австрія має дорогий парлямент.

Передконвенційні уваги і проєкти.

I.

Кождочасна Конвенція Р. Н. Союза се не тільки збори відпоручників запомогової орґанізації але заразом сойм для Русинів в Сполучених Державах. Ніяка друга українська орґанізація не має такої сили членів ані не завідує такими фондами, як Р. Н. Союз.

Нема другої нагоди, де моглоби з'їхати ся разом тілько Русинів, заступаючих кільканайцять тисяч з'орґанізованих членів, із всїх сторін Сп. Держав. Усе, що урадить Конвенція Р. Н. Союза, відібє ся сейчас голосно луною по всїх закутках Америки.

На жаль, на досїшних Конвенціях чи мало часу теряло ся або на партійній борбі або на заходах о захоплене орґанізацийної управи. Не було ніяк часу, щоби поговорити про найважнїйші справи, котрі дотикають самоїж будучности української еміґрації в Америці. Тепер, коли радикальне крило відорвало ся від Р. Н. Союза, коли наша орґанізація стала на виразнім національно-демократичнім становиску, коли девять десятих членів се люди одної полїтичної думки, тепер пора на найблизшій Конвенції призначити день-два на обговорене загально-народних справ.

Великий обліг отта наша народна нива в Америці: — думка жене думку, що важнїйше, що робити насамперед. Подаючи кілька проєктів під розвагу, знаю, що се лише частина того, над чим треба радити. Та вже і сї річи вимагають чи мало часу до основного обговореня.

1. Пекуча і нагла справа се плянова кольонізація земельна. Є фактом, що рік-річно сотки українських родин осїдає на фармах. Розкинені по всїм усюдам, дуже скоро затратять свою народність. Богато знов, стягнені на фарми несовістними аґентами, ідуть там на біду та злидні. Декуди, хоть земля родюча, або клїмат невідповідний або околиця крайне нездорова. Деінде, як н. пр. на землях штучно наводнюваних і ґрунт за дорогий і спосіб ґаздованя для нас незрозумілий. Через се втрачає ся чимало у перших кількох лїтах. А знов є такі околиці, де все булоби гаразд, коби не велика віддаль і дуже злі дороги до желїзниці і міста.

Колиж зважимо, як доля робітника в Америці стає з кождим днем що-раз то гіршою і як дуже невеличкий процент доходить до якого такого доробітку, то мусимо прийти до висновку, що одиноким ратунком для наших еміґрантів се фарми. Комусь треба винайти відповідний ґрунт у великій скількости і туди скермувати руських поселенців. Ми годні скольонізувати цілі повіти, з'орґанізовані на подобу краєвих сіл і місточок. Ми можемо вивести із фабричної та копальняної неволї усїх охочих покинути се ярмо. Але для сеї акції не вистарчать з'усиля подиноких людий. До сего потрібно розуму і сили цілої громади. Нехай Р. Н. Союза виконає ту завдачу, то се буде мати більше значінє, чим уся досїшна робота, хоть як она важна. Се не тілько забезпеченє вдови та сиріт робітничих, се живим людям подасте долю і волю у руки. Збираємо на народний фонд; нехай коштом сего фонду поїдуть комітетові в ріжні сторони і вишукають руській еміґрації землю. Нехай Р. Н. С. віднесе ся до уряду в Вашинґтонї і питає за державними ґрунтами. Желїзничі компанії мають також чимало обшари на продаж. Нехай оголосить ся в часописях, що Р. Н. Союз шукає за землею під масову руську еміґрацію, то з усїх сторін прийдуть оферти. Богато компаній радо заплатять усї кошти дороги для комісії. А коли прийшло би до згоди, то і цїна де-де буде дешевша, коли торгувати буде така поважна орґанізація як наш Р. Н. Союз. На мою думку було би добре, коли би той розшукаючий комітет складав ся тілько із 3 людий. Нехай они поїдуть усюди, де буде надія найти щось доброго. А коли вже скінчать свої розслїди, нехай подадуть до публичної відомости в „Свободі". Тогди Р. Н. С. вишле більшу партію людий, в котрій вже не буде нї одного з комісії трох, із земельним знатоком, щоби справдили справозданє комісії трох. Через се забезпечимо ся проти всякого можливого підкупства і „зделок".

Р. Н. С. не потребує на се видати ані одного цента із гроший призначених на запомоги. Р. Н. С. має на се гроші народного фонду. Р. Н. С. може взяти т. зв. „option", то значить привілєй, право на пару лїт продавати землю тої компанії, з котрою прийде до згоди. Наша орґанізація може навіть заробити чимало, коли порахує хотяйби невеличке „commission" від акра проданої землї. Впрочім тут не розходить ся о заробок, а о се, щоби зробити дїло, яке заважить на цілій будучности руського народа в Америці.

Не хочу вже більше розписувати ся про сю справу, щоби не займати за богато місця в нашій часописи, лиш ще раз кличу до панів делеґатів: Не забудьте, що найважнїйше дїло для нас, се справа плянової руської кольонізації. Про другі проєкти напишу до слїдуючого числа. **Н. С.**

II.

Жадаю, щоби Головний Екзекутивний Комітет що найменче 15 днів перед Конвенцією назначив Статутовий Комітет з трох вибраних делеґатів, котрих обовязком буде приготовити евентуальні поправки і додатки до статута в мисль §. 21.

Жадаю щоби ухвали Конвенції були виконані. Як відомо многим, я сам на Конвенції вніс проєкт, що Свобода писана латинськими черенками, має бути передруком руської. Проєкт сей Конвенція одобрила і що з того, коли Уряд ухвали не виконує і кпить собі зі всїх делеґатів і членів Р. Н. Союза. Вправний складач є в стані переложити руську Свободу на т. зв. словенську за малу винагороду і не потрібно оплачувати трох редакторів. — Тут міг бим навести більше примірів, як многі §§-и статута Уряд нехтує як пр. що радні не були присутні на радї як куповано дім Р. Н. С. Що до проєктів то на разї подаю отсї:

1) §. 87. де є сказано, що трох з пяти тростісів має бути замешкалих в стейті New Jersey рішучо повинен бути змінений, а єсли не мож, то перенести головний офіс Р. Н. Союза до Пенсильванії, бо єсли трох тростісів з Пенсильванії буде то ніхто не буде за се гнївати ся, бо найбільше відділів Р. Н. Союза є в Пенсильванії.

2) Що до §. 47. де між иншим є сказано, що духовний управитель має старати ся, щоби кождий член відправив великодну сповідь, то питаюсь длячого се не виконувано. Всї члени Р. Н. Союза могуть висповідати ся перед відповідним сьвящеником не виключаючи схизматиків і дїло скінчене. Коли Конвенції не по нутру сей §. то можна точку а) счеркнути (котра о сповіди говорить).

В тім самім §. є рівнож сказано що Отця духовного предкладає до вибору Конвенції руський Епископ в Америці. Думаю і ніяк не годен втропати сего параґрафу. — Єсли Епископ є присутний на Конвенції то сей §. має змисл, а єсли нї то не може предкладати духов. управителя. Вправдї уповномочнений сьвященик може заступити в тім дїлї Епископа але в тім разї §. не буде захований.

Що робити в тім случаю, як Конвенція не згодить ся на жаданого кандидата предложеного через уповажненого сьвященика? На мій погляд повинно бути так: Конвенція вибирає отця духовного такого, якого хоче і до кого має повне довірє, однак сей сьвященик мусить бути греко католик.

3) Що до фонду народного проєктую щоби ті гроші ужито на заложенє „Тов. Просьвіта в Америці" не на папери, але в дійсности, котре то товариство оплачувалоб осібного редактора (що видавав би місячник на разї), котре то товариство уряджувало би відчити поучаючі і популярні ширячи здорову просьвіту а випираючи рівночасно всяку псевдопросьвіту, котре то товариство по мисли §. 6. ширилоб просьвіту не лише в руській але і анґлійській мові і котре то товариство утримувалоб вандрівново учителя неграмотности. Скаже може дехто, що в той спосіб за широкий круг дїланя малоб се товариство. Нї і еще раз нї! Нарід багне просьвіти і на просьвіту не пожалує цента. Се товариство малоб ще обовязок подбати про заложенє першої висшої школи (розуміє́сь згодом).

На разї кінчу і єсли знайдуть ся люди що заінтересують ся тим проєктом, то я ще верну до тої теми.

З поважанєм

о. М. Данилович,
греко кат. руський сьвященик в Latrobe, Pa.

III.

Сего року відбудесь конвенція Р. Н. Союза.

Конвенція, як нам відомо, відбуваєсь лиш раз на два роки, проте повинен кождий член добре застановитись і добре подумати над сим, а іменно: як ведесь господарка в Р. Н. Союзі з його майном, з видавництвом часописий, та чи члени крім піддержки матеріяльної в разї калїцтва або смерти, отримують корм просьвітно-моральний.

Дальше повинен кождий член подумати над тим, чи не треба в Р. Н. Союзі дещо змінити або поправити і зі своїми гадками з другими членами поділитись.

Виходячи з повисшого, хочу звернути увагу членів Р. Н. Союза на найпершу річ, себто на назву нашої орґанізації в анґлійській мові: „The Little Russian National Union". Американці знають нас як „Ruthenians" і ми всюди уживаємо в пожитю з иншими народами лишень назву „Ruthenian", отже чому якраз наша одинока твердиня народна на чужинї перед культурними Американцями має бути під плащиком россіянїзму?

Таж Американці не знають жадної ріжниці поміж „Little Russian" а „Russian". Чиж не сьмішно в виду того виглядає адреса „Свободи": „Svoboda" (Liberty) The Ruthenian weekly, published by The Little Russian National Union?

Чи не сьмішно виглядалоб, як би нам попала в руки часопись приміром „The Polish weekly, published by the China National Union?

Тримаючи перо в руцї по цілоденній важкій праці, а рука так дрожить... а зі зворушеня слези горя нашого не хотять вгамуватись...

I яб заснув
Так думи прокляті
Рвуть ся душу запалити
Серце розірвати.

Подумаєш-погадаєш скілько то минуло гарних літ часу, скілько то перетерпів наш бідний нарід від чужих і своїх, скілько вже відбулось конвенцій-нарад Р. Н. Союза, а яку користь нарід з того має; от хиба тілько, що плати тай мовчи, а як хто тобі помре, то і тобі щось капне, а позатим грубші „риби" старались задоволити свої амбіції, а єсли не по їх вийшло, так давай киринити в Р. Н. Союзі на всї переходячі границї сторони.

Конвенція за плечима а наші люлоньки „великі" і „маленькі" ані дуду. Я нехочучи забирати на сей раз богато місця в „Свободі" кінчу і апелюю до щирих руських сердець та будучих делеґатів на Конвен. Р. Н. Союза, щоб на найпершу і найважнїйшу точку під розвагу взяли назву в анґл. мові „L. Russian", та вже раз ввели в житє, себто перемінили на „Ruthenian National Union". А до Вас чесні Союзовці кличу:

Все розберіть та й спитайте
Тоді себе що ми?
Чиї сини? яких батьків,
Ким защо закуті.

Юліян Павчак,
член 203 від. Р. Н. Союза.

Безправє на Угорщині.

На Угорщині кипить боротьба о виборчу реформу до угорського сойму. Боротьбу сю ведуть вже довший час, але в останних днях перемінила ся вона в таке безправє, що тапер займає ся нею цілий сьвіт. Угорське правительство на домаганє демонструючих робітників Будапешту дня 23 го мая с. р. відповіло кровію і трупами. Через два дні на вулицях міста відгривала ся майже революція, та ще й до тепер Будапешт наїжений баґнетами жандармерії і війська, бо парляментарна більшість вибрана при помочи перекупства і баґнетів дрожить перед народним гнївом. Та сего насильства над безборонним народом не досить мадярським маґнатам. Боротьба за виборчою реформою ведеть ся також в соймі і вже кілька місяців не може він радити, бо опозиція завзяла ся не пропустити жадної справи перед виборчою реформою. А на черзї стоїть справа так дорога для кождого теперішного правительства — справа військового закона, справа побільшеня континґенту рекрутів тай з тим нових величезних тягарів на горожан держави. Треба конче упорати ся з опозицією, а що не всякий може не переберати в средствах, то вибрано окремого чоловіка на предсїдателя, чоловіка, про якого знали, що він на всьо здібний, що він не налякає ся жадного средства, щоби лише осягнути ціль, щоби зломати опозицію. Сим чоловіком був Тіса, що вже мав за собою історію погромщика опозиції. I не завели ся на нім. Тіса постановив за одним замахом залагодити ся з військовим предложенєм. В вівторок, 4 го м. м. піддав він його без дискусії під голосованє і оголосив, що закон принятий в двох читанях. Се вивело опозицію з рівноваги. Почала ся галаслива обструкція з трубами, свиставками і т. д. На адресу Тіси посипали ся такі оклики як: лайдак, лотер. розбійник і т. д. Тодї Тіса впровадив до парляменту полїцію, що винесла з салї нарад 39 опозицийних послів. Так залагодив ся Тіса з опозицією, так сповнив надії тих, що його вибрали за президента палати, хотяй сим вчинком осоромив на весь сьвіт угорський сойм. I нема сумніву, що сї „ухвали" угорського сойму будуть узнані правосильними, бож сего потрібно правительству. А в таких справах нема скрупулів. Так само галицький сойм „ухвалював", а його „ухвали" одержали санкцію. По сїм повторяла ся та сама комедія що дня. Що дня волочила полїція послів з сойму, що дня працював сойм серед протестів опозиції. Та сама історія повторила ся в пятнию 7 го м. м. О 10-ій годині перед полуднем, як звичайно, прийшло до салї 100 поліцаїв, щоби викинути послів, що мимо того, що їх виключили, прийшли до салї. Коли упорали ся з тим і на салї вже майже не було опозиції, вбіг на салю з дневникарської льожі виключений посол Ковач і стрілив три рази до Тіси а відтак до себе. Тіса не зістав поцїлений, Ковач ранив себе тяжко. На него кинули ся посли з партії правительства і почали його раненого бити. Тіса провадив дальше „наради" серед окликів опозиції: „Ви його замордували!" Так віднесло правительство побіду над опозицією. Ухвалений закон коштував богато крови і трупів. Чи при таких обставинах може правительство тїшити ся побідою, яка рівночасно викликала роз'яренє і невдоволенє серед народу? Здаєть ся, що такі „побіди", се вістуни близького упадку побідників.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх зворотy і не було залучено марок на зворот.

Справа українського університету.

На днях стала ся у віденськім парляменті подія, яка заставила цілий сьвіт заговорити про Русинів-Українців. Як відомо вже нашим читачам, правительство предложило Русинам в справі основаня укр університету такий проєкт, який випав формальною образою усего народу. Річ природна, що наші посли сего проєкту не приняли і порішили при помочи обструкції не допустити до ніяких нарад у віденськім парляменті аж до того часу, доки австрійське правительство не вдоволить слушних жадань нашого народа. Обструкцію почали наші посли передовсїм у всяких комісіях. А найбільше болючо дала ся в знаки правительству українська обструкція в військовій комісії. І не дивниця. Ся українська обструкція мала не лиш австрійсько-державне але і загально европейське значінє. Колиб вона затамувала ухваленє військового закона, Австрія не моглаб покликати рекрута, не могла ужити гроший на збільшенє військових видатків, на збільшенє видатків на уоруженє армії і фльоти, а тим самим політична европейська рівновага булаб під теперішний непевний час поважно захитана. І тому то дипльомати усїх держав з напруженою увагою слїдили за українською обструкцією в парляменті.

Знало про сю небезпеку і австрійське правительство і тому, щоб зломити укр. обструкцію, партії правительственні порішили вести наради безперервно, день і ніч.

Мимо всього однак укр. посли не відступили. Перший з наших послів в військовій комісії дня 12-го м. м. забрав слово др. Окуневський і говорив через 3 години. По нїм говорив п. Євг. Левицький півпята години. Около 10 ої години в ночи прийшов до голосу п. др. Лев Бачинський і говорив безперервно через чотирнайцять годин.

Пос. д-р Л. Бачинський говорив сидячи на краю стола. Голова комісії, який поводив ся енерґічно ,але без дратованя обструкціоніста, не мав приводу до упоминаня, бо через довгі години бесїдник держав ся точно предмету, а при тім говорив так голосно, що стали сумнівати ся, чи він додержить слова та видержить до 10 години рано.

До 2-ої години в ночи був настрій в комісії — як зазначує секретар комісії в N. Wiener Abbl. пос. Гумер, — прямо милий, бо бесїдник орудував добрими дотепами, якими обмінював ся з слухачами. Поволи одначе запановувала над ним утома, так що бесїдник став говорити тихше і хопив ся української мови. Так зійшов час до 3 години, коли на дворі звіяла ся буря і через коротке спняте погасли головні лямпи і на сали запанувала на раз пів темрява. Та швидко засвітили сьвітла наново і наново ожився бесїдник. Аж около 5-ої години рано попросив бесїдник о десятиминутову перерву, яку йому й не відмовлено.

По перерві говорив посол Бачинський дальше, та сили його стали опадати головно через духоту на сали, так що около 7. години рано набрав секретар комісії враженя, що має перед собою чоловіка, в якого може зайти пароксизм або нервовий „шок".

Над раном покрипив ся бесїдник бульоном і чорною кавою з коняком.

Через необхідну потребу провітреня й замітанє сали перенесла ся військова комісія о год. пів до 9-ої на якийсь час до салї комісії буджетової, відки одначе через час о год. 10 рано вернула до первісного льокалю. По повороті до первісної салї заняв пос. Бачинський давнє місце та говорив дальше.

При кінці своєї промови висловив пос. Бачинський о 5 м. по пів до 12-ої надію, що ще прийде до слова в дискусії над військовою реформою та „більш подрібно" обговорить її недостачі. Крім сього подякував голові комісії за льояльне поведенє нарад та міністрови краєвої оборони, що також витревав в комісії. Члени й авдиторія комісії, між якою зібрало ся чимало українських послів, привитали конець промови грімкими оплесками.

Виснажений пос. Бачинський вийшов з салї нарад в товаристві посла д-ра Шуберта, який через весь час слїдив його пульс до салї санітарної парляменту. При кінци промови сконстатував лїкар у бесїдника 140 ударів живчика та підвисшенє температури. Очи почервоніли, повіки трохи підпухли. Впрочім стан бесїдника, який при кінци говорив знов голосно був дуже добрий.

Факт, що укр. посли не попристали на погрозі, але дійсно хватили ся обструкції і тим способом вдарили в найболючійше місце правительства, викликав загальну констернацію і замішанє. Наслїдки сего ґеніяльного політичного кроку укр. послів не дали долго на себе ждати. З рамени правительства мін. Гуссарек зложив в парляменті довгу заяву, у якій признав, що австр. правительство поблудило зглядом Українців в справі університету, та побачивши тепер свою помилку, витягає руку до згоди і відчиняє на ново дорогу до дальших мирних переговорів.

На отсю заяву правительства, забрав слово посол Василько і зазначив, що в тій то заяві добачує Український Союз нові відмінні підстави до дальших переговорів з правительством і тому рішає ся спинити обструкцію.

І тепер стала ся подія, небувала в історії австрійського парляменту. Цісар відручним письмом особисто подякував українським послам за спинене обструкції.

У віденських кругах політичних, в парляменті і поза парляментом, викликала відомість про сей незвичайний акт цісаря до українського народу величезне вражінє. Загально звертають увагу на вимковість сього акту, і на обставину, що в історії австрійського політичного житя не було подібного випадку. Віденська преса переповнена міркованями з приводу сеї події, в якій бачить заповідь зворотy в політиці австрійської держави і пануючого дому у відносинах до українського народу.

Яке донесле значінє для галицьких Українців має се письмо цісаря, найлїпше слїдує зі слів голови Укр. парл. Союза, д-ра К. Левицького, який так висловив ся про него перед кореспондентами найбільших німецьких часописий:

„Ще до нині пригадуємо собі слова цісаря, сказані нашій масовій депутації, яка прибула до Відня, щоби представити короні жалоби цілого народа на режім Баденїя. Ті слова звучали: „Adieu meine Herren!" Нині можемо з вдоволенєм на місце тих слів поставити инчі. З тих слів неначе несеть ся приязний голос: „Приступіть блисше панове! Під моїм правлїнем в Австрії, ваші культурні домаганя будуть вдоволяючо полагоджені!" Отсе ся велика зміна, яку ми в тих словах добачуємо, в тім лежить властиве значінє цісарських слів. Ми віднесли вражінє, що корона в той спосіб проявила прихильне заінтересованє для правильного розвитку нашого народа і в тім дусї промовила до Українців в перве своє слово. Будучність покаже, які успіхи принесуть для нас отсї пропамятні цісарські слова, та чи вийдуть нашим культурним домаганям на користь. На всякий случай ті слова мають велике значінє для нашого народа; ми вичуваємо з них теплий подув симпатії і спочуваня для нашого народа, який через десятки літ з вини держави був в занедбаню і не міг добити ся здійсненя своїх оправданих домагань. Слова цісаря є також доказом, що довголїтна праця заступників українського народа не остала без успіхів, та що наш голос найшов послух і в найвисшім місци. Таке вражінє віднесе українське населенє в краю".

Польську бyту й непогамовану гординю вразило цісарське письмо, як се заявив сам пос. Левенштайн, наче удар грому. Польські посли перший раз випали з ролї та почали непогамовано лютувати, що щось подібного стало ся без відома Кола. Сейчас скликано парляментарну комісію Кола і екс. Абрагамович побіг до міністра Гайнольда та представив йому, що конче треба, аби й Поляки одержали якесь письмо від цісаря.

І в три години по відчитаню письма до Українців, відчитав мінїстер се вимогуване Поляками письмо, з якого однак вони вельми невдоволені. У нїм іменно є уступ, який говорить, що цісар вельми врадував ся, дізнавши ся, „що Поляки все готові подати руку до навязаня мирних національних відносин у краю". Отсей уступ тепер загально у Відни коментують в той спосіб. що волею цісаря є, аби Поляки спустили трохи зі своєї бути в Галичині і уділили дещо зі слушних прав також і Українцям. Є се отже так якби моральна пощочина польському панyючому елементови в Галичині.

І не дивниця, що тепер нараз заговорила вся віденська преса про Українців і Поляків, та рішучо станула по стороні перших.

„Zeit" у передовиці п. з. „Галицька угода" взиває Поляків, щоби кинули дотеперішнє вороже становище супроти Українців. Притім зазначує сей дневник, що Галичина має вельми важне ґеоґрафічне положенє і незгода народностий представляє для монархії поважну небезпеку. Дальше „Zeit" дорікає Полякам невдячністю супроти держави за дуже богато матеріяльних жертв, які вона для них понесла.

„Reichspost" також стає в обороні Українців і вказує на великі кривди, які Українці терплять в Галичині від Поляків. Зокрема обговорює просторо наші кривди на полі народного і середного шкільництва.

Рівнож і вся анґлійська преса заговорила про польсько-українські відносини. Усї анґлійські часописи згідно заявляють, що через українську обструкцію Поляки дуже болючо попекли ся і перед цілим сьвітом станули у цілій наготі свого безстидного шовінізму і бруταльности зглядом братнього народу.

Але пипри сю величезну моральну побіду, яку віднесли Українці, не менче важні суть і реальні здобутки. Іменно на підставі деклярації зложеної міністром Гуссареком, Український клюб приступив опять до переговорів з австрійським правительством в справі основаня українського університету на таких услівях:

Справу основаня українського університету в Галичині має унормувати відручне цісарське письмо. Се письмо має признати українській професорській колеґії в теперішнім львівськім університеті повну автономію та означити 6-літний речинець для правительственного предложеня в справі креованя українського університету; крім того має містати норми про наукові уряджених, стипендії й инчі бенефіти студенів. Що до осідку українського університету, то не мав бін бути означений вже в цісарськім письмі, але правительство має дати українській репрезентації в инчій дорозі запоруку, що в будучім правительственнім предложеню Львів буде принятий яко осідок. Так отже справа українського університету станула тепер на трівких основах завдяки рішучости і політичному вишколеню української репрезентації у віденськім парляменті.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

На весїлю у п. Михайла Бодиарчука в Ню Кенсінґтон, Па. за почином п. Йосифа Заяця зложили гості $4.00.

НА УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦІ.

Андрей Годчак зібрав на укр. бурсу в Сяноці від слідуючих: А. Годчак 1.50; На весїлю у п. Ф. Козопас жертвували: Федь Козопас 1.00; Марія Чаплїнська 50 ц.; Іван Бережовський 40 ц.; по 25 цнт.: Михайло Бічак, Іван Кащак, Теодозий Голуб, Дм. Кушнірчак і Михайло Масний; Ілько Чаплїнський 15 ц.; по 10 цнт.: Михайло Івасїв і Ілько Яцишин — Разом $5.20.

На весїлю у п. Федя Міська жертвували: по 50 цнт.: Федь Синчишин і П. Павлишин; по 25 цнт.: Ф. Місько, Іван Коваль і Іван Врашко; Васько Гурський 20 цнт.; по 10 цнт.: Іван Кек і Дмитро Ткашанич: дрібнійшими датками 65 цт. — Разом $2.80.

На хрестинах у Василя Махпіка офіровали слїдуючі: Мих. Титік 1 дол.; Ів. Масний 55 ц.; Іван Мищий 50 ц.; по 25 цнт.: Василь Ґурський, Федь Синчишин і Семен Титік: Мих. Красуляк 15 ц.; по 10 цнт.: Мих. Крищак, Іван Коваль, Дм. Суходольский і Теодор Корінковський. — Разом 3.35.

Загальна сума	11.25
В. ч. 8-ім оголошено	62.00
Разом	73.25

Усїм жертводавцям сердечне Спаси-Біг.

Новинки.

Гураган причиною великої катастрофи. Гарне, богате і многолюдне місто Ріджайна (Regina) в провінції Саскечеван (Канада) находить ся під пору в руїнах. О год. 4.50 попол. в неділю (30 м. м.) перелетів понад се місто страшний вихор (торнадо) і полишив за собою болючий сум та невисказане горе. З величавих будинків остали ся купи румовища, а під тим румовищем кількадесять (около 100) людських трупів. Вихор надійшов з полудня і захопив мешканців міста так нечаяно, що спричинив наперед страшну паніку, а відтак величезні шкоди, котрі, окрім побитих людий, виносять що найменше 10 міліонів долярів! Безпосередно по катастрофі вибухла була в двох місцях пожежа, але місцевій сторожі пожарній удало ся по тяжких трудах огонь зльокалізувати. Надійшла для мешканців нещасного міста страшна ніч: ні даху над головою, ні сьвітла, ні помочи нізкої, ні комунікації. Зелізничі шляхи завалені румовищем розсипаних будинків та маґазинів, телефонічні дроти, окрім одного, поперервані. Тим одним дротом розтелєфоновано сумну вістку по цілій околиці. З усіх усюдів збігають ся люди на ратунок потерпівших, а з Вінніпеґу вислано на місце катастрофи цілий зелізничий поїзд. Поки-що нема еще докладних вістий про всї заподіяні торнадом шкоди, відомо лише, що всі місцеві шпиталї переповнені мертвими та покалїченими людьми.

Ледові гори на Атлянтику. Комaндант корабля „Колюмбія" (Anchor Line), який минулого тижня прибув з Шкоції, бачив на Атлянтийськім океанї, кілька миль на північ від місця катастрофи „Титаніка", вісїм ледяних гір, з котрих дві були незвичайно великі. Сї гори було видно з корабля через дві години, а по сїм часї пасажири „Колюмбії" стратили їх з очий.

Скочила в воду, щоб уратувати житє. П-а Б. Сґраттон, з Alpine, N. J., стояла при одній улиці над рікою Гудсон і приглядала ся штучним огням, які запалювали її товаришки. До одного фаєрверка вона підійшла за близько і через те запалила ся на ній одежа. Дівчина почала страшно кричати, а її подруги не могли подати їй ніякої помочи, бо не мали чим придушити огню. Крик дівчини почув Джон Фокс, що находив ся у човні на середині ріки. Він кликнув до горіючої дівчини, щоби негайно скочила в воду. Дівчина справді послухала сього зазиву і кинула ся стрімголов в ріку. Фокс підплив швидко до берега, а коли дівчина вирннула з води, він хопив її і втягнув у човен. Усе її тіло болючо попалене, але є надія, що рани погоять ся. Якби не швидка рада Фокса, то бідна дівчина була би живцем згоріла. — Не треба забувати, що сей случай то один з чисельних наслідків ославленого „Forth of July", якого „предпразденство" починаєть ся вже в другій половині червня, а часом і скорше... От людська глупота!

Сумний наслідок недогляду матери. Пятилїтний Артур, син п. Декер з Вест Норфольк, Конн. утратив житє в наслідок недогляду матери. Міссіс Декер чистила оногдї свою спальню і винесла рушницю, яка там находила ся, до кухні, не знаючи об сїм, що ся рушниця наладована. У кухні на підлозі бавив ся маленький Артур. Мати, поставивши рушницю в кутку, вернула назад до спальні і взяла ся до своєї роботи. Небавком почула вона вистріл. Побігла швидко до кухні і найшла свого сина в калюжі крови, у передсмертних судорогах. Хлопчина бавив ся рушницею і якимсь способом спричинив вистріл, який відорвав йому одно плече і частину шиї. В кілька минут після того дитина сконала, а мати попала в розпуку, нарікаючи на свою неоглядність.

Розстрілив ся на дрібні кусні. В місцевости Скерсдейл склала ся оноді така пригода: На пасовиску пас ся бугай фармера Гобарда. Случайно переходив туди гурток хлопців, що мали з собою пса. Сей пес почав гавкати на бугая, а бугай налякав ся того і почав втїкати. Перескочив через огорожу і став гнати дорогою в напрямі місцевости Ґрінвіл. За спуганим бугайом пустив ся бігти пес, а за псом хлопці-збиточники. Чуючи за собою лай собаки і крик хлопців, бугай наполохав ся ще більше і з простої дороги скрутив нечайно в бік під високе дерево. Під тим деревом находив ся динамітовий маґазин одної контрактової компанії, яка занимала ся копанєм ровів у тій місцевости. Між деревом а тим маґазином був вузенький просмик і у те місце загнав ся наляканий бугай. Протискаючись туди, бугай зачіпив клубом о магазин і перевернув його. В тій хвилї настав страшний вибух. Коли осів туман куряви, спричинений експлозією, з бугая лишили ся лише дрібні кісточки і шматки потрoганого мяса. Розлетів ся також сей маґазин, а високе дерево вивернуло ся з корінєм. Щастє, що хлопчиска, які гнали за спуганим бугайом, були від него за далеко, а то вибух динаміту був би накоїв більше лиха...

Голова розбита бутелькою. З поїзду компанії Ульстер і Делавар, який переїздив через Кінґстон, Н. Й. викинув хтось вікном зелїзничого вoза порожну бутельку з содової води. Ся бутелька вдарила переходячого попри зелїзничий шлях Пилипа Клємента в голову так сильно, що заломила йому чашку. Нещасну жертву людської неоглядности забрано до шпиталю. Лїкарі мусїли перевести тяжку операцію, щоби увільнити мозок пацієнта від тисненя, спричиненого заломленєм чашки. Кажуть, що Клємент по якімсь часї видужає з свого калїцтва. От чому не повинно ся викидати вікном ваґона твердих предметів.

Виловила з води свого власного сина. Минулої неділї довідала ся п. Марія Шавдт, замешкала при улиці Дітман, Філядельфія, що в ріці Делавар утопив ся якийсь хлопець. Згадана жінка побігла сейчас над беріг ріки і прибула там саме в той час, коли судно цлового уряду вибирало ся із своєю залогою на ріку, щоби знайти утонувшого хлопця. П-і Шавдт вcїла на се судно і помагала морякам запускати на дно ріки відповідні гаки, котрими пошукувано топельника. По двайцяти минутах найдено тіло хлопчини, а п. Шавдт тягнула враз з другими шнур, на кінци якого був гак, що зачіпив за потонувшого хлопця. По витягненю тїла на верх, п. Шавдт кинула на него оком і — зімлїла. Нещасна пізнала в топельнику свого семилїтного сина Вілєма. Коли прийшла до сьвідомости, оповіла присутним, що наказувала Вілєма, аби він не підходив близько до ріки. Син не послухав матери, побіг над беріг ріки і упав в воду. Заки на крик потопаючого збігли ся люди, хлопець пішов на дно, і виловлено його аж в кілька годин по утопленю. Рідна мати помагала шукати за утонувшим, навіть не догадуючись, що шукає за своєю рідною дитиною.

Зїзд російського царя Николая II. з німецьким цісарем Вільгельмом II. має відбути ся сього року на фінських водах. Возьмуть в нім участь також державний секретар Кідерлєн Вехтер і міністер Сазонов. На сїм зїздї будуть обговорювати ся важнїйші політичні справи, а передовсїм турецько-італійська війна та китайська пожичка.

Муха причиною смерти. Жінка звісного професора-хірурґа Гогенберґа у Відни захорувала тяжко на затроєнє крови. Причиною сього є укушенє мухи; мимо потрібної операції стан хорої безнадійний.

Статистика самовбійств. Звісний професор соціольоґії на паризькім університетї Е. Діркгайм, оголосив цікаву статистику самовбійств в европейських краях. Протягом року на міліон мешканців було в Саксонії 230 самовбійств, у Франції 225, в Австрії 163, в Баварії 90, в Італії 58, в Еспанії 18. — І. додає проф. Діркгайм: Погляд на пересїчне число самовбійств в Европі доказує, що велизезна ріжниця є між католицькими краями, як Еспанія, Портуґалія, Італія, а протестантськими як Пруси, Саксонія, Данія. Професор Сорбони уважає як точні слідуючі пересїчні числа самовбійств: протягом року випада на міліон мешканців: в католицьких краях з мішаною реліґією 96, в протестантських краях 190.

Морська сила держав. Часопись „Times" оповіщує звіт анґлїйського правительства, предложений парляментови зі стану фльоти осьми найсильнїйших держав в дни 31. марта 1912. року: В сїм дни мала Анґлія 55 панцирників, Німеччина 33, Злучені Держави 31, Франція 21, Японія 16, Австрія 12, Росія 9, а Італія 8. Коли поглянемо на силу державних Союзів, побачимо, що тридержавний Союз Німеччини, Австрії і Італії має 53, тридержавна умова Анґлії, Франції і Росії 85; отже є вона о 32 панцирники сильнїйша від тридержавного Союза. Анґлія придержуєть ся прінципу, що вона повинна мати фльоту рівну силою двом фльотам яких небудь держав; але бачимо, що Німеччина і Злучені держави мають разом 64 панцирники, отже о 9 більше від Анґлії. На случай війни з тридержавним Союзом мала би Анґлія все таки сильнїйшу фльоту о 32 панцирники. В кінци замічує звіт, що у війні Австрії і Італії з Францією, ся послїдна мала би більшу силу на мори. До недавна, бо до 31. марта 1911 року була Франція слабша від них, але за короткий час вчинила свою фльоту сильнїйшою від злучної фльоти Австрії і Італії.

КОНКУРСИ.

ПАРОХІЯ в Carnegie, Pa. потребує сумлінного і доброго дяка. Услівя: добрий теноровий голос, знанє нот, провадженє хору і школи. Мусить бути тверезий, характерний і не галабурдник. Платня $40 і доходи. — Голоситись: Rev. Alexander Rotko, Box 1091, Carnegie, Pa.

Гр. кат. Церков в Маганой Сити, Па. потребує двох учителїв: 1) Півце-учителя (по можности музикального), котрий знає добре провадити хор, учити дїти, устроювати концерти і театр. представленя і 2) Учителя, котрий має по плейзах учити дїточки. Оба мусять бути безпартійні, вірні своїй церкви, інтеліґентні, тверезі і моральні. П.-учительска посада має бути чим скорше занята, а учительська від 1-го вересня с. р. Платня після згоди і заслуги. Сьвідоцтва просить ся заслати „реджістровано" на імя предсїдателя: Mr. John Smith, 419 W. Centre Street, Mahanoy City, Pa.

В. ЛУНКЕВИЧ.

Відки взяли ся наші домашні звірята і ростини?

З російської мови на українську переклав *Іван Галущинський.*

I. Відки взяли ся наші домашні звірята і ростини.

З дитиньства привикли ми видіти біля себе ріжні домашні звірята: пса, кітку, коня, корову, вівцю, свиню, курку, качку, гуси, голуби, і т. д. З ними неначеб то ми споріднили ся — ми уважаємо їх за своїх товаришів, помічників, слуг але мабуть не так то часто питаємо себе, відки взяли ся вони, яким способом знайшли ся серед людий; мимо того, що в кождім случаю се дуже цікаве питанє. І чому не спробуватиби нам на него відповісти?

Або возьмім хочби таку річ. Кождого дня дають нам на стіл хліб, спечений з чорної житної муки або з білої пшеничної, враз з хлібом їмо бараболю, капусту, фасолю, ріпу, горох, біб, сочевицю, огірки, салату, бураки і т. и. Все те їда звичайна, так сказати, щоденна: ми на стілько вже зжили ся і привикли до неї, що нам і в голову не приходить спитати ся, яким способом знайшли ся у людий всї ті поживні зерна, плоди і овочі, мимо того, повторяю, що питанє се на стільки інтересне, що варта на него звернути хочби і найбільшу увагу.

Питати можемо о дві річи. З одної сторони хоче ся нам знати, відки взяли ся у чоловіка вперше пес, кінь, корова, пшениця, капуста, — словом ті ріжні домашні звірята і ростини, з другої сторони, хочемо довідати ся і порозуміти, яким способом знайшло ся у чоловіка так много ріжних пород псів, коний, коров, пшениці, капусти і т. д. Се послідне особливо цікаве.

Пригадаймо собі для приміру всї ті породи псів, які ми нераз в своїм житю стрічали. Вони ріжнять ся між собою і барвою, і укладом свого тїла, і ростом і здібностями. А коні? Чи може гарний арабський кінь, або бистроногий анґлійський скакун не ріжнить ся від вітебського коня, що як каже пословиця „не по формі скроєний, зате сильно зшитий" і відзначає ся великою силою і витревалостю, або від нашого гуцульського коня. А бики, корови, вівці і свині? Та-ж і тут начислиш стільки пород, що не кождий, навіть розумний господар, їх перечислить.

II. На пташинім подвірю.

Ми з вами на пташинім подвірю любителя птахів. Много часу, праці і гроший витратив він на то, щоби завести у себе ті ріжні, добірні роди домашних птиць. Тут і кури, і качки, і гуси, і індики, і пантарки (цїсарки) і навіть кілька красавців-павунів, які перед рештою птиць пишають ся своїми лискучими, барвними хвостами. Особливо гарний один із них. Не в порівнанє до прочих своїх товаришів, він цілий сніжно білої краски; і варта лише подивити ся, як гордо проходжуєть ся він по подвірю, розвиваючи час від часу наче вахляр свій чудний сріблистий хвіст, як він хвалить ся і величаєть ся своєю дорогою окрасою, як сам любуєть ся своєю відмінною красотою! Але решта жителів пташиного подвіря не так то дуже ним і цікавить ся. Кождий з них занятий своїм ділом: один дзьобає поживу, другий проходжуєть ся по подвірю, окружений своїми дітьми, инший дрімає на бантах, а ще инший сидить спокійно на земли і розглядає своє пірє. Ось тут два войовничі когути — сильні, здорові вояки з острими острогами на ногах — надули ся, закукурічили ся, пригнули до землї голови і осторожно наступають один на другого. Ще одна хвилька — а они счіплять ся один з другим, заведуть немилосерну борбу і будуть бити ся доти, поки один із них, більше спритний і сильний, не побідить другого. Любителї борби когутів виховують їх нарочно для особистої потїхи.

Тут же, не звертаючи найменшої уваги на борців, проходжуєть ся гарний і поставний польський когут, з чепурним чубом із піря на голові, а рядом з ним порпають ся в землї два инші когути: один еспанської породи з великим гребенем, ярко-червоної краски, з великою подвійною „бородою" під дзюбом; другий гамбурської породи, красавець з гладко причесаним шовковим пірєм на шиї, з многорядним, дрібнозубчастим гребенем, що наче шапочка сидить у него на голові. Троха дальше від них стоїть когут хінської породи. Дуже сьмішно витягає він шию і розложивши свої довгі порослі ноги з великим вдоволенєм дивить ся на борців. Здаєть ся, ось-ось кинеть ся він вперед і стане втихомирювати забіяк, що посьміли завести бійку в присутности такої поважної особи. І справді — поважана особа! Він — козарлюга посеред своїх прочих товаришів, він — найсильнійший з когутів, особливо, коли порівняти його з когутом бенґальської породи; ся порода то-ж і найменша посеред всїх пород. А їх тут, побіч висше наведених, не мало. От наприклад, кури і когути-повзуни. Бідна се порода. У них такі короткі ноги, що з далека виглядає, якби вони не ходили а повзали по земли на череві. А от і ще инші роди — безхвості кури. Ніхто і не думав вищіпувати їм хвіст — такими они вже уродили ся. Більшої користи з них господар не має, завів він їх у себе, щоби величати ся перед своїм сусідом також завзятим любителем птиць; от гляди, які в мене рідкі породи когутів. Зато другий рід курий — яких звуть „вічно несучими ся" курми — без сумніву дуже хосенний в господарстві. Ті кури, майже через ціле своє житє без перестанку зносять яйці і при тім не проявляють найменшої охоти їх висиджувати.

Посеред всїх тих ріжноперих громад курий і когутів, що ховають ся на пташинім подвірю, особливо відріжняють ся шовкові кури, з білим шовковим пірєм, а потім і кучеряві кури з пірєм, скрученим в колїсцята і кучері, і наконець сьмішні кури-попелиці, які виглядають, начеб їх хто сажею або попелом посипав.

Задивившись на курки і когутів ми забули на инших мешканців пташиного подвіря. І їм посьвятім троха уваги. Тут наприклад знаходить ся ціле стадо гусий, і знова бачимо, що не всї они однакової породи. Я вже і не згадую про те, що вони ріжнять ся барвою свого піря. Їх ділить инша, більше важна ріжниця. От подивіть ся на гусака. Витягнувшись на весь свій ріст і піднявши ся злегка на ногах, залопотав враз крилами і заґеґав на все горло. На його голосний поклик збігли ся всї його вірні товариші. Всї вони білі, непохожі на решту гусий, до того ще у одного з них пера на голові збиті в клубок, у других розхрістане і скуйовджене на лопатках так, як-би їх хто нарочно побурив і повязав, а у третих завернені на спині, по боках же повисли звисаючи до самої землї, так, що зразу і не розбереш, де тут крила.

Від шуму піднятого гусьми стрепенулись і індики з індичками, стрепенулись і хором затягнули своє звичайне „здорові були". Всї кричуть на один лад, хотяй краскою всї між собою ріжнять ся: у одного краска сіра, у другого індика чорна, як смола, у третого біла, четвертий буланий, себ-то такої краски як мідь.

III. На голубнику.

Лишім пташине подвірє, а ходім на голубник якого небудь пристрасного любителя тих птиць. Тут ще більше дивного можна оглядати.

Хто лише бачив наших звичайних домашних голубів, той не в силї буде повірити, що між ними дасть ся начислити коло сто пятьдесять цілковито ріжних пород. А знайте, що они ріжнять ся один від другого не лишень зверхним своїм виглядом, ростом і окрасою піря, але також і будовою ріжних частий кістяка, формою і величиною черепа, хребового стовба, ребер і грудниці, розмірами і формою дзюба і ніг, способом лїтаня, привичками і т. д. Ніяке инше домашне звіря не підлягало, під властю чоловіка, так многим переміном як голуб. Тим то буде цікаво нам познакомити ся близше з мешканцями богатого голубника.

Лишім звичайні породи голубів на боці, хотяй і між ними є много таких, які впадають нам в очи гарною краскою свого упіреня, то пестрою, то однобарвною — білою, чорною, мідяно-червоною, жовтою, ясно-брунатною, бурою і т. д. Лишім і тих, що відзначають ся гарними, завернениим на перед чубами і мохнатими опіреними ногами. Всї вони — се не Бог зна які рідкости. У кождого пересічного любителя, найдеть ся чимало таких голубів. Алеж бо наш любитель — се справдішний знавець свого діла, тим то й має він в своїм голубнику крім тих звичайних голубів, ще кілька дуже рідких і цінних пород.

Тут побачите ви передовсїм кілька пар голубів-горляків. Се дуже сьмішні голуби! Вони начеб то цїлий час чим то дуже пишали ся; чи то своїм поставним станом, чи своїм благородним походженєм — не піймеш! Горляк тримає ся прямо, витягнувшись на весь свій ріст і гордо закинувши голову назад, то і робить, що роздуває своє волє, при чім то переступає з ноги на ногу, то перехиляєть ся то в один то в другий бік, то повертає ся або в правий або в лївий бік. Так само гордо а до того ще і величаво поводить ся і другий голуб, павуник. Ну, сей вже має право чим гордити ся. Він справдї дуже гарний і обдарований природою таким роскішним хвостом, якого нема ні у одного з прочих голубів. Подивіть ся на його дивний, розпущений вахляром хвіст, в якім сьміло можна начислити 30 а навіть 40 пер, тоді, коли у решти пород, якби то не гарні і не рідкі вони були, всего лиш 12 пер.

Зовсїм знов иншу породу представляє собою голуб трубач. Назву свою він одержав від того, що голос його не подобає на воркітню решти голубів, але є дуже грубий і товстий і звучить, наче труба. Но не лишень тим ріжнить ся трубач від решти своїх товаришів, що живуть тутже в голубнику. У него на голові, зараз над самим дзюбом, росте пучок пер, вигнутих наперед; а ноги його густо покриті такими довгими перами, що виглядають наче малі крильця.

Розглядаючись між жителями голубника, ви не можете не звернути уваги відразу на великого незручного голуба з довгою шиєю, великими ногами і довгим уродливим дзюбом, у котрого насаді сидить чимала, мясиста наріст: такі самі незугарні нарости лежать вокруг його шиї. То знаменитий голуб-почтовець дуже добрий лїтак, справний, бистрокрилий, неутомимий. Свояком його є т. зв. польський голуб, такий же великий і сильний, з такими самими, як і у голуба почтовця, наростями вокруг очий і на дзюбі; тільки що його дзюб цілком не подабає на дзюб голуба почтовця, а навіть треба признати, що і в ніодної иншої породи нема такого дзюба: він дуже короткий і грубий, як у снїгуря.

Не можна не звернути уваги і на других голубів з негладкими, побуреними перами. Між ними великому любителеви голубів є добре звісні: голуб-чайка і голуб-сова. І сей і той замітні тим, що у них пера на грудях і вздовж шиї покручені, неначе торочки. Цікаво виглядають голуби-якобінці, у котрих пірє на шиї дуже густе і загнене вперед і так довге, що ним закривають голову. Ще більш цікавими являють ся індийські лахмани, а сама вже назва вказує на те, що то за голуби.

От пестра компанія! Всїх і не перечислиш. Дивиш ся, а там при входї присїв на гнїздо голуб-монах. Цілий білий з чорною головою і чорним хвостом. А тут сидить разом зі своєю голубкою і воркує, неначеб сьміяв ся, голуб-сьміхунчик, дальше на даху голубника проходжуєть ся голуб-перістий, білий з червоним хвостом і червоним пятном на голові. — „А от отсе — комітники (цурцлї) — говорить вам хазяїн голубника, показуючи на своїх любимців, і пуджає парочку славних голубів. Ті скоро знялись з місця і заледви піднялись на дватри метри понад голубником, сейчас почали перевертати козли в воздусї — і як то йшло їм бистро і справно: один з них в одній хвили зробив двайцять оборотів, і то без перерви і без віддиху. Така то вже привичка у тих голубів: лїтати як другі голуби они не вміють, а скоро лише розпустять крила, так сейчас вивертають козли. Инші знов перевертають ся по земли: треба лишень взяти їх в руки, троха погойдати і пустити на землю — так они зараз почнуть вивертати козли; завертить ся колесом, наче навіжений і не спічне доти, поки не возьмеш його знова в руки і не постараєш ся як небудь його успокоїти. Є між комітниками і такі, що крутять ся до загину.

Чиж не дивне все то? Відки всї ті так великі ріжниці? Пощо їх тай відки взяли ся ріжнородні мало подібні одна до другої породи голубів — гордий горляник, уродливий почтовець, голосний трубач, незугарний лахмач і цікавий по своїй привичці комітник — відки они?...

IV. В овочевім садї, на городї і в цьвітнику.

Коли ви зайдете тепер в овочений сад, на город, або в цьвітник, то і тут найдете множество найріжнороднійших пород між ростучими там ростинами. Сади Галичини і Буковини, особливо підгірських полос славять ся своїми овочевими деревами. Не буду вас мучити перечислюванєм ріжних пород яблоний і груш. Ви самі дуже добре знаєте, що яблоко яблокови не рівня, і по величині, і по виду, і по смаку, і по запаху, і по барві мяса і скірки. То саме треба сказати і о грушках. Вистарчить порівняти, н. пр. малі грушки-спасівки, з великими сочистими грушками, що родять ся головно в Франції, (є і у нас) і називають ся „дюшес", щоби відразу піймити на скілько можуть ріжнити ся овочі дерев, що належать до одного і того самого роду. А морелї і сливи? А вишні і черешні? А виноград? В роскішнім садї зажиточного садівника иншим разом стрітиш таке множество винограду, черешень, вишень, морель і слив, що властиво не знаєш що вибрати, на чім спинити ся, чим любувати ся.

Таке саме чувство огорне тебе, коли зайдеш — або случайно, або по дїлу — на огород господарного, досьвідного огородника. Кругом взірцевий лад і порядок. Правильно роздїлені кусники землї покриті грядками, на котрих красують ся ріжні роди ярин. Тут кусник, засїяний капустою, тісними рядами стоять великі і товсті голови звичайної білої капусти, серед котрої то там, то тут, виступають окремі грядки з капустою червоної краски. Троха далї, знова цілий ряд голов, але вже не гладких, а якихсь покручених з поморщеним листковим платком. Се так звана волоська капуста, яку дехто чомусь то собливо цїнить. Зовсїм же інакше виглядає капуста, що ось тут росте, се так звана „брукселька".*) Стовп у неї досить високий і по всїй його довжині зверху до низу розкидані малі головки: кожда головка представляє громадку малого листя, зібраного в маленьку кульку. Додайте до сих пород ще цьвітну капусту т. зв. каляфіор, а одержите майже всї головні роди сеї ярини.

Лишім на боці ріжні породи редькви, бураків, бараболь, моркви, петрушки, огірків, а спинім ся на хвилину перед грядкою, засїяною гарбузами. Хто видів лиш звичайні динї, той не може не здивувати ся, коли огородник покаже йому цілком зрілу диню, величиною не більшу від сливки; ще однак більше цікавим є той рід, що видає величезні овочі, яких вага доходить трех кільоґрамів — або той, котрого овочі подібні до тонких і довгих-предовгих огірків, скручених наче змії.

Загляньмо наконець в цьвітник... Впрочім я не беру ся описувати вам всеї тої роскоші і краси, яку ви тут можете стрінути. Виплекані досьвідною рукою огородника, всї ті дивні творива ростинного царства так хороші, так ріжнообразні, так ярко і пестро виряжені, так чудно пахнуть, що слів не стає, щоб виразити всю ту красу і прелесть. Виберіть в місяци маю свобідну хвилину і зайдіть до якого талановитого огородника: яких то ви цьвітів тут не найдете! одні лишень рожі не аби що варті! А їх тут є кілька десятків пород, — білі неначе сніг, блїдо-рожеві, темно-рожеві, малинові, червоні, рожево-жовті, ясножовті, понсові зі шовковими платками, а навіть чорні.

І всї они надїлені собі питомим, то слабим, то сильним, запахом.

---

*) Брукселя — столиця Бельґії, а Бельґія се невелике королївство Европи.

(Дальше буде).

ЗАВІДОМЛЕНЄ.

На будуче просить ся всїх П. П. Відділових урядників, присилати „білї" на всї похоронні кошти, за котрі Від. ручить та які жадає, щоби Р. Н. Союз йому виплатив. Котрий Відділ, або його уряд не зробить сего, Р. Н. Союз не виплатить йому похоронних коштів. Так само просить ся подавати точні адреси спадкоємців на посмертних актах.

Д. КАПІТУЛА, предс.

В справі Календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік.

Ухвалою Головного Виділу Р. Н. Союза поручено підписаному зладженє і зредагованє календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік. Щоб вивязати ся з наложеного обовязку як найкрасше, та щоби Календар нашої організації під кождим зглядом міг відповісти усім вимогам, бо же се від ряду літ одинока руська книжка, яка опускає друкарську прасу в Америці, отсим запрошує ся до співучасти як найширший загал.

Передовсім у кого є хист і талан писарський зволить надсилати малі повістки і оповіданя. Першеньство будуть мати оповіданя і образці з житя американських Русинів, а опісля історичні. Поодиноке оповіданє зі згляду на невеликий обєм книжки не може перевисшати 6 сторін друку великої 4-ки.

Праці наукові, популярно-научні розвідки і т. п. В тім напрямі пожадано-б було, щоб Вп. автори передше порозуміли ся з редактором календаря, аби не вийшло таке, що прислаоб дві праці, на ту саму або дуже схожу тему. Научні розвідки рівнож повинні держати ся в висше зачеркнених рамцях.

Понри безсмертну славу (лаврові деревця вже засаджені) кождий автор, якого оригінальна праця найде приміщенє в календари Р. Н. Союза на 1913-ий рік, є управнений до гонорара по $2\frac{1}{2}$ цента за стрічку друку (в одній шпальті).

Охочі перекладати дещо чи то з белєтристики чи то научно-популярні розвідки, зволять ласкаво рівнож порозуміти ся з підписаним, щоб уникнути евентуальних заводів. Гонорар: 1 цнт. від стрічки друку (в одній шпальті).

Вп. п. автори зволять евентуальні свої праці присилати в той спосіб, щоб вони найшли ся в руках редактора календаря найдальше по день 1-го серпня 1912-го року. Усї праці, які надійшлиб пізнїйше, безусловно не будуть могли бути узгляднені.

Фотографії Братств і Товариств. Отсї відділи Р. Н. Союза а також кружки сьпівацькі, театральні і т. п., які хотїлиб, щоб їх фотографії були поміщені в календари на 1913-ий рік, зволять їх прислати до рук редактора найдальше по день 1-го серпня с. р. Рівночасно з фотографією просить ся прислати чек або моней ордер виписаний на імя „Свободи" на суму 5.00 дол. Сї гроші ужие ся на покритє коштів виладженя з фотографії пригожої до друку кліші. Місце в календари безплатне. Пожадано булоб, щоб отсї товариства, що схочуть помістити в календари свої фотографії, рівночасно з ними присилали і коротеньку історію свого товариства. Отся історія мусить бути писана як найбільше звязло і не буде гонорована.

Оголошеня. Календар Р. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисяч примірників, є найліпшим середником до оголошуваня поміж американськими Русинами. Хто має якийсь бизнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий повинен дати своє оголошенє до календаря Р. Н. Союза. Цїни суть вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 25.000 примірників. Цїла сторона, величини $9\frac{1}{4}$ цаля через 6 цалів коштує 25.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні стороні доросше, після умови. Пів сторони величини $4\frac{1}{2}$ через 6 цалів коштує 15 дол.; чверть сторони, величини $4\frac{1}{2}$ через 3 цалї 10 дол. Найменче оголошенє може обіймати 3 через 2 цалї і коштує 5.00 дол. Хто хотївби в своїм оглошеню помістити також і фотографію чи то свою чи то свого бизнесу, мусить прислати з ньої готовий до друку кліш; єсли нї, то поносить кошт виготовленя такого кліша з фотографії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорожше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотографії друкарського кліша.

Текст оголошень мусить находити ся в руках редактора календаря найдальше по день 1-го вересня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безусловно не будуть друкувати ся.

Хтоб хотів заняти ся збиранєм оголошень до календаря, зволить листовно віднести ся до впорядчика по близші інформації. За труд даємо значний процент.

З горп зазначує ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських" що то лїчать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканьство легковірних, не можуть бути поміщені в календари Р. Н. Союза.

Ант. Цурковський,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники органїзують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дїтий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	10
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровання	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15

Хто не уміє говорити по англїйськи
а хотївби мати добру книжку до науки, нехай купить собі
РУСЬКО-АНГЛЇЙСЬКИЙ Тлумач
Сторін 256. — Тверда оправа.
Цїна 60 центів.

Замовленя належить висилати на адресу:
SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

D157

ПОЗІР! ПОЗІР!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиция нашої часописи просить усїх тих Вп. Родимцїв, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

$15 тижневої платнї!

Потребуємо чоловіка як помічника і перебодчика, який знає говорити по русько-українськи. Має подорожувати з міста до міста з нашим агентом Американцем, що продає наші золоті, срібні і ніклеві годинники і ланцушки на місячні сплати по $1.00 і $2.00 фабричним робітникам, майнерам і фармерам. Зголошувати ся може лиш чесний і тверезий чоловік.

NORTH AMERICAN SALES CO.
4-a. **Box 954, Dept. 182, New York.**

Михайло Угорчак, NEW YORK CITY. 500 E. 11-th St.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,

випозичає ріжні українські і иньші костюми на представленя і характеризує по низьких цінах. Замовленя принимає що найменше на 8 днів перед представленєм.

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає корчі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Я ЛІЧУ ЛЮДИЙ АБИ БУЛИ ВИЛІЧЕНІ.

Моя довголїтна практика і знанє на Ваші услуги. Всї тайні недуги: утрата животности, заражене крови, розширенє, стисненє, утрата крови, висушенє, пропуклина, гемороїди, слабости нирок і міхура. Лічу тревало, по умиркованій цїні.

Порада даром. Прийдіть і оглянькте анатомічний музей та зобачте чоловіка в здоровлю і хоробі. Вступ вільний. Затямте, що я лічу людий аби були вилічені в далеко коротшім часї як хтонебудь инший.

Dr. WARD,
417 6th Ave., NEW YORK, N. Y.
(Близько 25 ої улиці).
Години: від 9. до 8., в недїлї від 10 до 2.

Фарми! Рідка способність!

500 долярів вплати, а дістанете сейчас велику, оброблену фарму з великими будинками, 10 коров молодих раси Гольштайн, з яких за молоко приходить місячного доходу 45 до 60 дол. Земля чорна, околиця чудова, богато Русинів. Довг на 10 лїт на 5 процент. Конї і машини даємо на сплати.

Маємо всїлякі фарми. Ціна їх є два рази дешевша як деинде.

23— **I. ROMAND, Lowville, N. Y.**

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Бучак, уряд. банк.

22

Слухайте панове! Не дайте себе впискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 22 дол за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

ДОЛЯРИ ШИФКАРТА ДО КРАЮ.

Осібні каюти! Домовна харч! Даємо нічліг! Відставляємо пакунки! Вираблямо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костюмерами аби їх вдоволити а не впискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 2.00 дол. або пишіть по інформациї.

$28 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $28 дол.

AMERIKA EUROPE CO., 2 Carlisle Str., New York City. Число телефону 3459 Rector.

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОІ ФАМІЛІІ.

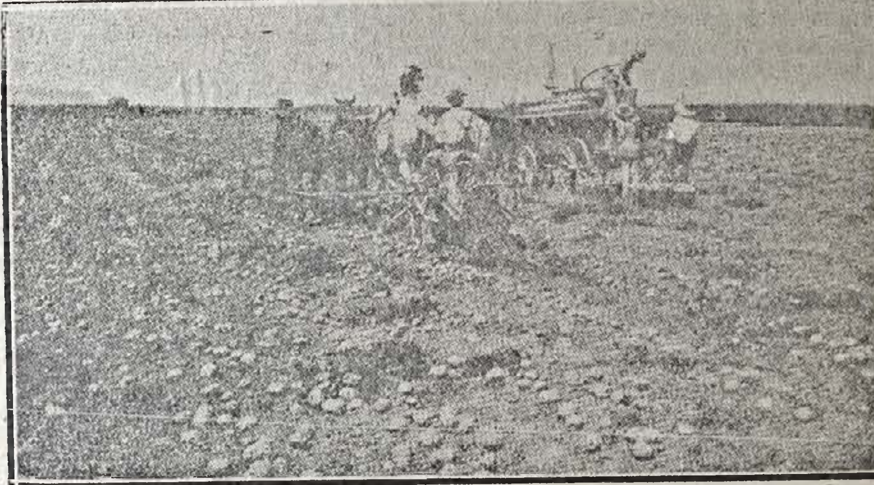
Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мяснїв. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовчення.

Скорий лїк на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів фляшщинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str., NEW YORK, N. Y.

Копанє барабоdь на фармі в сусїдстві Bridgeton

Що то значить West Millville, N. J.?

Родимці! Не один з Вас читає оголошенє „The European Colonization Co.", 441 Drexel Bldg. Philadelphia, Pa., і думає, що то може бути за Вест Мілвіл? Чи там дїйсно єсть так, як в оголошеню пишуть? Чи якби там закупив пять або десять акрову фарму, поліпшив би свою долю; чи ліпше би бути своїм басом, чи ліпше мати свій кусник землї, свою хату, своє молоко, свої кури, свої яйці, свої бараболї, свою капусту, своє мясо, а дотого і здорове повітре? Родимці! Ми в оголошеню нїчо більше не пишемо, як лише правду. Около 50 родин зі всїх сторін Америки повірили нашому оголошеню і прибули звидїти нашу руську кольонію, і не на дармо. По збаданю кождий з них закупив, і не один з них нам сказав: а деж вже можна знайти ліпше, де можна знайти другу кольонію, щоб до неї заїхати за $1.32 в обі сторони, з великої міліонової Філядельфії, і ще до того йдуть трени з Філядельфії до Мілвіл і з Мілвіл до Філядельфії що години; де католицькі церкви на місцї, де школи висші і низші, де фабрики зі всїх сторін дивлять ся на кольонію, де рівнина, де земля суха, без каміня, де що посадите посїєте всьо Вам ся уродить, де Вам акер землї може принести чистого доходу понад $200.00, де Ваші дїти можуть вам дати велику поміч, можуть робити в тутейших фабриках, а самим робити на пять або десять акровій фармі. Родимці, чи то не добра для Вас способність? Чи то не добре Вам перенести ся до Вест Мілвіл і бути незалежним від нїкого, чути ся вільним, веселим як в старім краю? Отже хто такого хоче, нехай спішить зани добра нагода.

Теперішна ціна: пять акрів землї коштує $250.00 в другім бльону; при головній дорозї, що йде до Мілвіл та Бриджтон, коштує $300.00. На пять акрів треба дати готівки найменше $100.00, а решту можна сплачувати малими місячними ратами. Дім о чотирох кімнатах можна побудувати від $275.00 і його також можна дістати на сплати.

Повисше споминає ся завше про місто Бриджтон. А що то за Бриджтон? Бриджтон є віддалене від кольонізаційної землї не цїлих 6 миль, і єсть 8-мим з ряду портовим містом в Злуч. Державах; має повисше 54 фабрик ріжних виробів. Родимці! Не тратьте такої доброї способности, лише прилучіть ся до тих 50 родин, котрі до тепер у нас закупили землю, а побудуємо велике, богате і красне руськє місто.

Можете приїжджати кождого дня і оглянути сю землю, або пишіть по руськи з повним довірєм.

В нашім бюрі занимають уряди Русини.

The European Colonization Co.
441 Drexel Bldg, 5th & Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.

ТІЛЬКИ НАЙЛІПШИЙ ТЮТЮН МОЖЕ ВДОВОЛИТИ КУРЦІВ, і тому то ми сей найліпший тютюн поручаємо,

Найбільша розпродаж 5-центового тютюну у цїлім сьвітї, а се задля його задивляючої якости, запаху і смаку. Таким тютюном, що не має рівного собі поміж усіми иншими родами, є BULL DURHAM.

BULL DURHAM виробляеть ся з найліпшого тютюнового листя, і з тої причини так радо уживають його всї курцї чи то на папіроси чи до люльок.

Хто ще доси не курив тютюну BULL DURHAM нехай сейчас спробує, а переконаєть ся, що ліпшого а заразом дешевшого тютюну нема на цїлім сьвітї.

BULL DURHAM фабрикуєть ся з найчистїйшого листя, без жадних непотрібних та шкідливих здоровлю домішок, і тому ми рекомендуємо його усім курцям. Куріть його самі і заохочуйте до сього своїх знакомих та приятелів.

Правдивий

„BULL" DURHAM

ЄСТЬ ЗАГАЛЬНО УЖИВАНИМ ТЮТЮНОМ ДО ЛЮЛЬКИ І НА ЦИГАРЕТИ. МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ТЮТЮНУ, НАХОДЯЧОГО СЯ В ОДНІМ 5-ЦЕНТОВИМ ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ. „БУЛ ДОРГЕМ" ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ПОЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ МОЖНА ДІСТАТИ УСЮДИ ЗА 5 ЦЕНТІВ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELLS DURHAM TOBACCO COMPANY
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

Любезні в Христі Брати і Сестри!

Дня 14. липня (юлія) 1912 р. т. є. в неділю, о 10-ій годині рано, Клевеляндска парохія ім. сьв. Ап. Петра і Павла, буде обходити величаве торжество

Посьвячення нової Церкви,

яка находить ся при College Ave. на розі W. 7th Str.

Чину посьвячення зволить довершити наш руський греко-кат. Епископ, Преосьвященний Кир Сотер при ласкавій співучасти місцевого і позамісцевого Всч. Духовеньства.

Торжество посьвячення попередить місія під проводом Преосьвященого Владики, від четверга вечером почавши т. є. від 11-го до 14 го юлія с. р.

До Cleveland, O. прибуде Преосьвященний Влалика в четвер о год. 6.15 (Standard time) на Erie Depot, звідки по привитаню Іх Преосьвященьства, вирушить похід місцевих брацтв, товариств і членів парохії, при звуках брацких банд до церкви при College Ave.

Щоби той день загальної, найбільшої радости всіх тутешних громадян звеличити як найторжественнійше, упрашаєсь до ласкавої участи в торжестві всі місцеві і дооколичні брацтва та товариства, всі місцеві і дооколичні парохії. Надіючись що кождий і кожда, що має бодай крихітку любови і привязаня до свого рідного обряду і своєї народности, прибуде на наш празник

Здоровимо всіх

Слава Ісусу Христу!

Комітет парохіяльний
при Церкви сьв. Ап. Петра і Павла в Cleveland, Ohio.

В сам день посьвячення т. є в неділю 14 го липня по вечірни о год. 7. відограють місцеві аматори, в шкільній гали українську оперу в 4-ох діях

„СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ".

До милого побачення.

ПОШУКУВАНЄ.

Пошукую свого брата, Николая Заяця, з села Лужан, п. Кіцмань, Буковина. Мусить пробувати в Америці або в Канаді бо вже около 9 літ як виїхав з краю. Хтоб о нім знав або він сам нехай зголосить ся на адресу: **John Zajac**, Box 8, Sault Ste. Marie, Ont., Canada. 26—28

$2.500 чистого доходу на рік.

Штор на продаж. 26—29

По близші інформациї пишіть на адресу: **P. O. Box 190**, Aspinwall, Pa.

Оголошеня.

Пошукую чесних і тверезих людий на борд. Маю до винанятя „Furnished Room" (умебльовану кімнату) для замужної пари ходячої до праці або для поодиноких осіб.

Маль. Мель. 26—29
Apt. 5. 1st floor.
500 E. 11th Str., New York, N. Y.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку.
Доктор прав
ЮЛЇЯН ЧУПКА,

полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, для того полагодить Вам найліпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить повномочія, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції — Адрес:

Dr. Julian Czupka,
P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKES BARRE, PA. LUZERNE CO.

Важне для шукаючих роботи.

Потрібно робітників до будови фабрики в Pittsburg-у, Pa.; платня $1.75 денно. Дорогу оплачує компанія. Голоситись треба до офісу; безплатно. L. CZARNECKY & CO., 30 E. 7th Street, New York, N. Y.

Молочні фарми. Фарми 200 акрові, величезні гарні забудиня, 20 коров, Holstien коні, машинерії, тульса; ціна $4000, вплата $1000. Дохід за молоко $7.00 денно. — Фарми 100 акрові, гарні будівля, 12 коров, коні, тульса; дохід з молока $4 00 денно. Ціна $2000; вплата $700. Ріжні менші фарми. Даємо 15 літ часу, 5 процент. Церков на фармах. Много Русинів.

Julian Raymond
P. O. BOX 983, LOWVILLE, NEW YORK.

Фарма на продаж!

60 акрів землі з лісом, хата на 6 великих румів, стодола, стайня і дрібні прибудовання. Можна купити з засівом, худобою і річами або без за 1100 долярів. Спродана буде з причини куплення другої фарми. Є тут ще дві фарми на продаж. Пишіть і залучіть марку на відповідь.

M. Shemerdiak
R. F. D. 3. Box 48 COLCHESTER, CONN.

Фарма на продаж, 26—27

16 акрів доброї землї і 7 румовий дім; рівнож стодоли і знаряди господарські. На фармі є коло сорок дерев овочевих. Фарма находить ся в дуже добрім положеню, коло міста Glen Garden, N. J. Хто хоче купити, нехай голосить ся до властителя на адресу: **I. H.** 119 Delancy Str., Newark, N. J.

Родимці!

ТУТ! найлїпше полагодите старокраєві справи процесові, спадкові, військові, контракти купна і продажи. В усїх випадках входячих в обсяг мойого ділання, удавайте ся сейчас до мене. Мій офіс находить ся в льокали Старокраєвого генерального бюра інформацїйного в Ню Йорку і відчинений від години 9-ої рано до 9-ої вечером.

М. Кочваньский,
державний публичний нотар.
409 E. 5th Str., New York City

Важне

Для Родимців, що мають процес або яких стрітив припадок при будові або в фабриці.

Адвокат О. Г. Дроге приймає і перепроваджує справи в усїх стейтових кортах. Офіс відчинений для Родимців до 9 ої вечером. Адреса:

O. H. DROEGE,
409 EAST 5th STR., NEW YORK CITY

Російсько-Американська Лінія

Найгарніші, найбільші і найскорші пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росію і Америкою без пересїданя у ніякій посередній пристани.

Нові, двошрубові пасажирські кораблї „ЦАР", „КУРСК", „РОСІЯ".

До Ротердаму 8 днів, до Лібави 11 днів.

$33.00	— III кляса	— $35.00
$48.00	— II кляса	— $50.00
$65.00	— I кляса	— $75.00

Найблизший від'їзд кораблїв з Ню Йорку:
„КУРСК" 13. липня. — „ЦАР" (новий) 27. липня. „РОСІЯ" 10. серпня.

По близші подробиці просить ся звертати до наших агентів або до генерального заступництва:

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

СЕ Є НАЙНОВІЙША МЕТОДА ЛІЧЕНЯ.

Отсей лікар, доктор Гогенберг [illegible] підвів мене! Вирвав мене з обіймів смерти! Вилічив мене! Тоді, коли инші лікарі відступили від мене, так пише в публичній подяці пацієнтка. Коли не знаєте що др. Гогенберг в еього рода, удайте ся сейчас до нього, а переконаєте ся, що др. Гогенберг Вам поможе.

Др. Гогенберг посьвятив много літ в старім краю в передових в Америці на студії медицині і клініці. Виличив тисячі найрізнїйших недуг своєю спеціальною методою, яку нїхто инший не в силї наслїдувати. Доктор Гогенберг лічить виназйною через него методою всякі инші недуги, як на прим.: біль і заворот голови, тиснене над очима, болї в очах, недуги носа і горла, хрипку, кашель, недуги легких, чахотку, болї під грудьми, недуги серця, недуги жолудка як катар жолудковий, звужене, розширене і язви жолудка, нутности, фебра, біль в крижах, хороби утроби, кишок, нирок і міхура. Жіночі недуги, а іменно: недуги матицї. Всякі недуги дїточі. Лічить зараження і зіпсуте крови, яке є причиною всїляких недуг. В найбільший тайні лічить основно у мужчин і жінок секретні недуги заразливі так звані бридкі недуги, навіть застарілї. Успішно вилічує ревматизм всякого рода та нервові хороби та їх наслїдки. Усуває всякі висипки та болячки на тїлї а жінкам привертає молодий вигляд лиця і красу.

Довершує найтяжші операції найновійшою методою при помочи знаменитого бувшого віденського а тепер нюйорського хірурга.

Зголошуйте ся сейчас по діягнозу до доктора Гогенберга. Хто не може особисто, нехай зголосить ся листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. Адреса:

Dr. HOHENBERG,
608 E. 6th STR., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 3615.

Години офісові: 8 до 10 рано, 1 до 2 в полудне і 6 до 8 вечером. В неділї від 9 рано до 2 попол.

ВЕСНЯНКИ

закривають красу і ясність вашого лиця, зовсім як хмара покриває сонце. Чому не усунете веснянок? Ужнвайте AKNOL FRECKLE CREAM, який зробить вашу скіру чистою, гладкою і ви будете мати скіру без хиби, загубите веснянки раз на все. Маємо довголітний досьвід. Хочете бути гарними? Чи може хочете бути посьміховиском і мати лице обсипане гидкими веснянками, яких люди брыдять ся. Як не загубите веснянок, уживаючи наше смарowидло після пересилу, то звернемо гроші до цента. Гарантія при кождім слоику

Aknol Freckle Cream враз з пересилкою коштує всего $1.00.

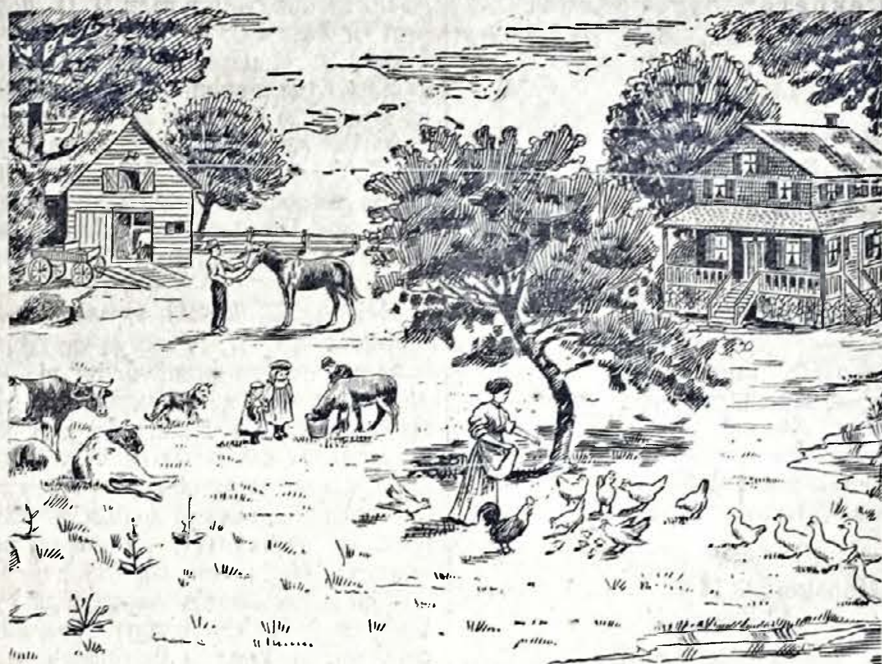
Висипка, коросту та всяке вгиджене лиця безповоротно зникають від пастильок AKNOL. Є се внутрішне средство, прочищуюче в дуже короткім часі со...ню вою кров. Пастилки AKNOL увільнять вас від негарних прищів і корост раз на все. Пуделко зі 100 пастильками коштує з пересилкою всего лиш $1.50.

Не дайте ся ошукати. Бережіть ся перед незручними наслідованями.

Дістати можна тілько у нас. Не відкладайте замовлення на завтра але запишіть сейчас. Гроші посилайте моні ордером, марками або в реджістрованім листі. Пишіть адресу виразно:

AKNOL REMEDY CO.
348 E. 15th Street New York, N. Y.

ФАРМИ ЛИШЕ 250.00 ДОЛЯРІВ.

Одна з фарм в місцевости Malaga.

РУСИНИ ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ РОЗКАЖІТЬ!

Неоден з Вас хоче бути фармером і шукає за фармою по далеких вестах, а жаден з Вас не огляне ся тут близше за землею. Чогож Вам їхати в далекі вести, коли тут, майже під самим порогом вашого мешканя, можете купити собі фарму, не наражуючи ся на жадні страти. Компанія Malaga Realty & Development Co., 304 Broadway, N. Y. City посідає белики простори землї в Malaga, стейт New Jersey. Malaga єсть віддалена лише пару миль від міліонового міста а тікет колійовий з Філядельфії до Malaga в обі сторони, коштує лише 93 центи. Фарми суть положені вздовж желізниці Пенсильванія, на рівнині, в сухім і високім положеню, нема гір і мочарів ані каміня. Всего 5 мінут ходу до школи, шторів, костела, офісу телеграфічного, почти. Фарми суть поділені на кусники по 5 акрів і 10 акрів. 5 акрів коштує 250 дол.; вплачуєте 50 дол. зараз а решту виплачуєте по 10 дол. місячно. 10 акрів коштує 475 дол., 75 дол. зараз, решта по 10 дол. місячно. Malaga є місце, де сотки людий виїзджає літом на сьвіжий воздух. Там лише на годівлї курий можна робити велькі гроші. На тій землї, що лише посадите, то ся уродить. Malaga посідає фабрику, де виробляють томейто сос, млин і тартаки. Один акер принесе Вам найменше 150 дол. доходу. Русини, не чекайте завтра, але ще нині пишіть, що прийдете оглянути фарми. Компанія продала много землї в Malaga Русинам. 20 тренів денно до Філядельфії і назад; коли загадаєте їхати, не потребуєте чекати на трен. На жадане компанія збудує Вам фармерські будинки. Спішіть ся з купном, бо лиш через один місяць буде ся низька ціна.

Пишіть або приїзджайте до:

Malaga Realty & Development Co.,
304 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цнт. денно

Наколи зобовяжете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит сей прехороший грамофон плитовий, враз з 12 кусниками пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по информациї і каталоґ нових руських рекордів, залучаючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO.,
343 E. 9 Str., Dept. Z. **New York City**

ПОДЯКИ.

I. — Повідомляю Вас, що грамофон є в порядку і грає знаменито. Видає голос дуже мило і може рівнатись такому грамофонови, що коштує сто долярів. Я вельми вдоволений і буду старати ся виплатити Вам свої рати як найскорше. — З поважанєм W. Jankovski, 19 Gillmore Str., Rochester, N. Y.

II. — Грамофон я одержав без ніякого ушкодження як також і рекорди. Він грає так мило як орган і видає чистий звук. Я дуже вдоволений з него. Буду перекарувати моїх знакомим, що компанія продає такі гарні грамофони на сплату. Мої рати буду старати ся виплатити вчасніше. — З поважанєм Петро Кривий, Suffern, N. Y.

Подібні листи дістаємо від кождого кострмера, однак задля браку місця не можемо всї ті листи тут подати.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний-управитель:
о. Мих. Балог, 101 6th St., Monongahela City, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Череммак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ільво Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Ґоловна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2356 КВИТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Антін Ґреґович отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Савт Форк, Па. 28-го юнія 1912.
Антін Ґреґович.
Сьвідки:
Марко Скендер.
Томаш Ґреґович.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 189.
Мих. Кіндя предс.,
Ник. Лукич секр.

Ч. 2352 КВИТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Василь Феньчик отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Бранисвіл, Па. 23-го юнія 1912.
Василь Феньчик.
Сьвідки:
Михаїл Бенца.
Михаїл Джансон.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союза в Америці. Від. 6.
М. Крифалуш предс.,
Михайло Бенца секр.

Ч. 2368 КВИТ $135.00
на сто трийцять пять долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Василю Шилка з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Савт Форк, Па. 28-го юнія 1912.
Брат. Усп. Пр. Богор. Від. 189.
Сьвідки:
о. Ілія Гойдич,
Марко Скендер.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 189.
Михаїл Кіндя предс.,
Ник. Лукич секр.

Ч. 195 КВИТ $15.00
на пятнайцять долярів, котрі п. Антін Мигович отримав як посмертну запомогу по донці Марії з Головної Каси Руського Молодечого Союза в Америці.
Джерзи Сіти, Н. Дж. 28-го юнія 1912.
Антін Мигович.
Сьвідки:
В. Костецкий.
А. Онисик.
Від місцевого Уряду Руського Молодечого Союза в Америці. Від. 70.
Мих. Бережник предс.,
Теод. Пацала секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 39 повідомляє своїх членів як слідує: Сьвяткованє патронів Братства, то є сьв. Петра і Павла відбуде ся дня 11-го липня, то є в четвер вечером, перед сьвятом, о пів осьмої години. Мають явити ся всї члени в відзнаках на всеночнім. По всеночнім буде Парастас за померших членів. В суботу по сьвятї дня 13. липня відправить ся Служба Божа на інтенцію членів Бр. Вечером дня 13. липня о 5-ій год. зачне ся братський баль в гали П. О. Дейс, на розї В. Фаєт і С. Гедис улиць. Дохід на будову нової церкви. Дня 14. липня, в недїлю, буде піврічний Братський мітінґ, на котрім до братства буде ся приймати нових членів без вступного, а до Р. Н. С. після статута. Неявивші ся члени на Парастасї, балю і мітінґу заплатять кару 1 доляра. — Іван Корнафель предс., Анд. Варян секр.

ЧІЗГОЛМ, МІНН. Братство сьв. О. Николая, від. 37. подає до загальної відомости, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 21. липня 1912 о годинї 1-ій по пол. На той мітінґ запрашаємо всїх членів як місцевих так із околиць; кождий має прийти, а єсли би сам не міг з причини слабости або далекої дороги, то ласкаво просимо зголоситись листовно і подати причину, бо інакше кождий неявивший ся член заплатить кару після ухвали Братської. На сім мітінґу буде вибранї новий Уряд: справозданє касове. Довгуючі члени мають вирівнати своі довги, бо інакше будуть вимазані з Бр. і з Р. Н. С. З Спартн, Мінн., мусить кождий член зголоситись чи з приходом чи письменно, бо інакше буде суспендований. Будемо принимати нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. Онуфер Кип пред., Петро Жентичка, секретар. Бакс 316 Чізголм, Мінн.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім Маркіяна Шашкевича, від. 311 завідомляє всїх своїх членів, що піврічні збори відбудуть ся на дни 13. липня, то є в суботу, точно о 8-ій год. вечером, під ч. 134 Е 7-ма ул. (Мілер). На тих зборах кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглі довги. — Теодор Скорбогатий, секретар.

ТРЕСКОВ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 271. подає до загальної відомости, що дня 7. липня відбуде ся піврічний мітінґ в домі Яцка Віжман; зложить ся справозданє касове за піврік, а потім наступить полагодженє важних справ. Будемо принимати до нашого Бр. і Р. Н. Союза нових членів за половину вступного. Котрий член з нашого відділу не явить ся на тім мітінґу, то буде покараний гривною 50 цнт. а урядник 1 дол. — Григ. Думонський пр., Матвій Кравчук кас., Мик. Майорук секр.

ДЖЕМАНКА, Н. Й. Братство сьв. Юрія, від. 160. повідомляє, що вибрано слїдуючих нових урядників на рік 1912 і 1913: Яков Притика, пред.; Ів. Парипляк, з. предс.; Стефан Самборський, секретар; Петро Романів, з. секр.; Андр. Ставничий, касієр; Дм. Ґобер, з. кас.; Іван Миць і Дм. Варварчан, надзиратель хорих; Доська Костра і Варвара Сапса надз. хорих для дівчат; Мих. Цановський і Мих. Катола контрольори; Стах Іванців дверник; Григ. Сташків і Дмитро Кішенюк післанці.

ОБОРН, Н. Й. Брат. сьв. О. Николая, від. 38. повідомляє всїх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 21. липня в гали церковній. На той мітінґ всїх членів запрашає ся. Особливо котрі мають довг за 2 місяці або більше, мають його вирівнати. На тім мітінґу будемо принимати нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. С. після статута. Неявивший ся член Братства на мітінґ заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. — М. Полянський пр., Семи Цінкевич секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 48. подає до відомости своїм Братям, що кождий має ся явити дня 7. липня в гали, около 10-ої год. рано. Наступить посьвяченє Братської фани. Котрий член не явив би ся заплатить кару ухвалену дня 16. червня, то значить член 2 дол., а урядник 5 дол. Так само запрошуємо всї Братства з околиці, щоби були ласкаві прибути до нас, на то сьвято. Не менче запрошуємо усїх Русинів, котрі приналежать до нашої парохії і маємо повну надію, що нам ніхто не відмовить. — М. Лабош пр., М. Фринцко секр.

ЮНҐСТАВН, О., Бр. сьв. Арх. Мих. від. 140. повідомляє всїх своїх членів, що дня 14. липня с. р. відбуде ся піврічний мітінґ. Член має явити ся під загрозою кари 50 цт. Довгуючі мають вирівнати всї свої довги, бо в противнім разї зістануть суспендовані з Бр. і з Р. Н. Союза. — В. Сківа, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. сьв. Володимира, від. 3 повідомляє, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 14-го липня. На той мітінґ мають явити ся всї члени. Член неявивший ся заплатить кару 25 ц. а урядник 50 цнт. Нових членів буде ся принимати до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. — С. Петрочко секретар.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 53 повідомляє своїх членів, що відбудесь піврічний мітінґ дня 14. липня о год. 1.30 по пол. На тім мітінґу буде справозданє з розходу і доходу і инші справи. На тім мітінґу безусловно повинен кождий явитись і вирівнати свій довг, бо в противнім разї буде виключений так з Братства як і з Р. Н. Союза. Нових членів буде приймати ся до Бр. без вступного на тім піврічнім мітінґу. — Н. Войтович предс.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, повідомляє всїх своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся 13. липня, то є в суботу вечір, точно о 7-ій годинї в Таміс Гол на Юніон стр. На сей мітінґ має ся кождий член явити, щоби залагодити всї справи; рівнож має вирівнати свої довги; неявивший ся член заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари. — Н. Ванкевич секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ" від. 117 на своїх піврічних зборах, на дни 29. червня с. р., вибрало своїм секретарем протоколярним Володимира Малієвича; з всякими справами відносячимись до товариства просить ся отже звертати на адресу: V. Malevich, 508 East 14th St., New York City. — В. Малієвич секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. сьв. Георгія, від. 239 повідомляє, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 14. липня с. р. на котрий всї члени мусять під карою явитись, понеже будуть дуже важні справи до полагодженя, як справозданє контрольної комісії і др. Мітінґ буде зараз по Службі Божій в гали катедральній. — Т. Грицей секретар.

ДЖУЛІЄТ, ІЛЛ. Бр. сьв. Ів. Хрест., від. 264 повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 14-го с. м. в гали під словенським костелом. Початок о год. 1-ій по пол. Член неявивший ся заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари. — І. Грушевський, секр.

Всїх бувших членів чит. „Просьвіта" ім. М. Шашкевича в Пітсбурґу, Па. котрі повиїзджали з Пітсбурґа (і тих що суть в Пітсбурґу) отсею дорогою взиває ся, щоби найдальше до місяця від нинїшної дати віддали позичені книжки, в противнім случаю імена їх, яко дїлаючих на шкоду читальні, подасть ся до публичного відома через часописи. Хто стратив книжки зволить прислати рівновартість даної книжки моней-ордером. Книжки, чи моней-ордер надсилати на адресу: 725 Carson St., Pittsburgh, Pa. В Пітсбурґу, Па. дня 28. червня 1912 р.
Виділ Читальні.

РАЗ НА ВСЕ.

Усїх тих, що змінюють свої адреси, просить ся дуже, щоб при зміні писали стару і нову адресу, як також число відділу до котрого кождий змінюючий адресу належить.

Хто не буде придержувати ся отсего, не може мати опісля до нікого найменчої претенсії, єсли не буде діставати „Свободи".

З поважанєм
Експедиція.

Повідомлене.

Сим маємо честь просити всї скрентонські Братства і Товариства (руські), щоби ще раз вислали своїх представителів, числом від 1 до 3 на день 28. липня (July) на першу годину по обіді до церковної галї на N. 7-th St., в Скрентонї. — Справа тичить ся будови „Народного Дому". Всї відділи обох Р. Н. Союзів і Гайдамаків повинні з цїлої сили попирати таку справу як „Н. Дім".

Всї Товариства і Братства, що згодять ся вислати своїх представителів на висше означений день, просимо про се повідомити на адресу: S. Gowka, 918 W. Elm St., Scranton, Pa.

За Комітет:
М. Югас, голова,
С. Ґовка, секретар.

Братство сьв. Георгія, від. 239 в Філядельфії, Па. устроює
дня 13-го липня с. р.
ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в Mercantile Hall, 849-851 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
на котрий запрошує всїх чесних Русинів і Руснок, як і всї Русько-Українські товариства з Філядельфії і околиці.
Початок о год. 7-ій вечером.
Музика первородна. Більше можна буде довідатись з циркулярів. За чесну та добру забаву ручить **Комітет.**
Т. Грицей секретар.

Chicago, Ill.

Бр. сьв. Василія Великого, від. 214. устроює
Перший Великий Баль
в гали „A. Mickewicza" 3310-12 S. Morgan St., Chicago, Ill.
в неділю, дня 14-го липня с. р.
Початок о годинї 3-ій по полудни.
Вступ 25 цнт. від пари.
Галя находить ся на головній улици Morgan; в кождім разї можна приїхати там стріт карою. Запрашаємо всї Братства і Сестрицтва Р. Н. Союза щоби прибули на наш баль і не відмавляли нашій просьбі. Галя єсть відповідна. За добру забаву ручить Комітет:
Д. Васєль, предс.
В. Дзень, секр.
В. Букрий, касієр.
3316 Fisk St., Chicago, Ill.

Українське Товариство „Запор-ка Січ" в Ансонії, Конн. устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
дня 13-го липня (July) с. р.
в INDIAN WELL HALL,
Main Street, Derby, Conn.
Баль пічне ся о годині 2-ій по пол. і триватиме до 12-ої в північ.
ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.
Музика з Jersey City, п. Келичави
Всїх Родимців запрошує на сей баль як найсердечнїйше
Комітет.